

Наша Ніва

П Е Р Ш А Я

Б Е Л А Р У С К А Я

Г А З Э Т А

ISSN 1819-1614

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у чацвярткі

9 771819 161008

«Эўрапейскі марш» дазволены

Але па Сурганава. Заяўнікі маюць намер правесці маніфэстантаў ад Кастрычніцкай да Акадэміі навук. Мілінкевіч: «Іду на Бангалор, хоць гэта цяжкое маральнае пытаньне і ісьці туды ня хочацца». Старонка 5.

У НУМАРЫ

Нацыянальная ганьба

Хто чыніць акты вандалізму ў Курапатах?
Старонка 3.

бб

У працяг правасінай дыскусіі піша Даніла Жукоўскі. Старонка 22.

Абухоўскі, Будзінас

Гэты съвет пакінулі археоляг і пісьменнік.
Старонка 18.

Гукі Хатыні

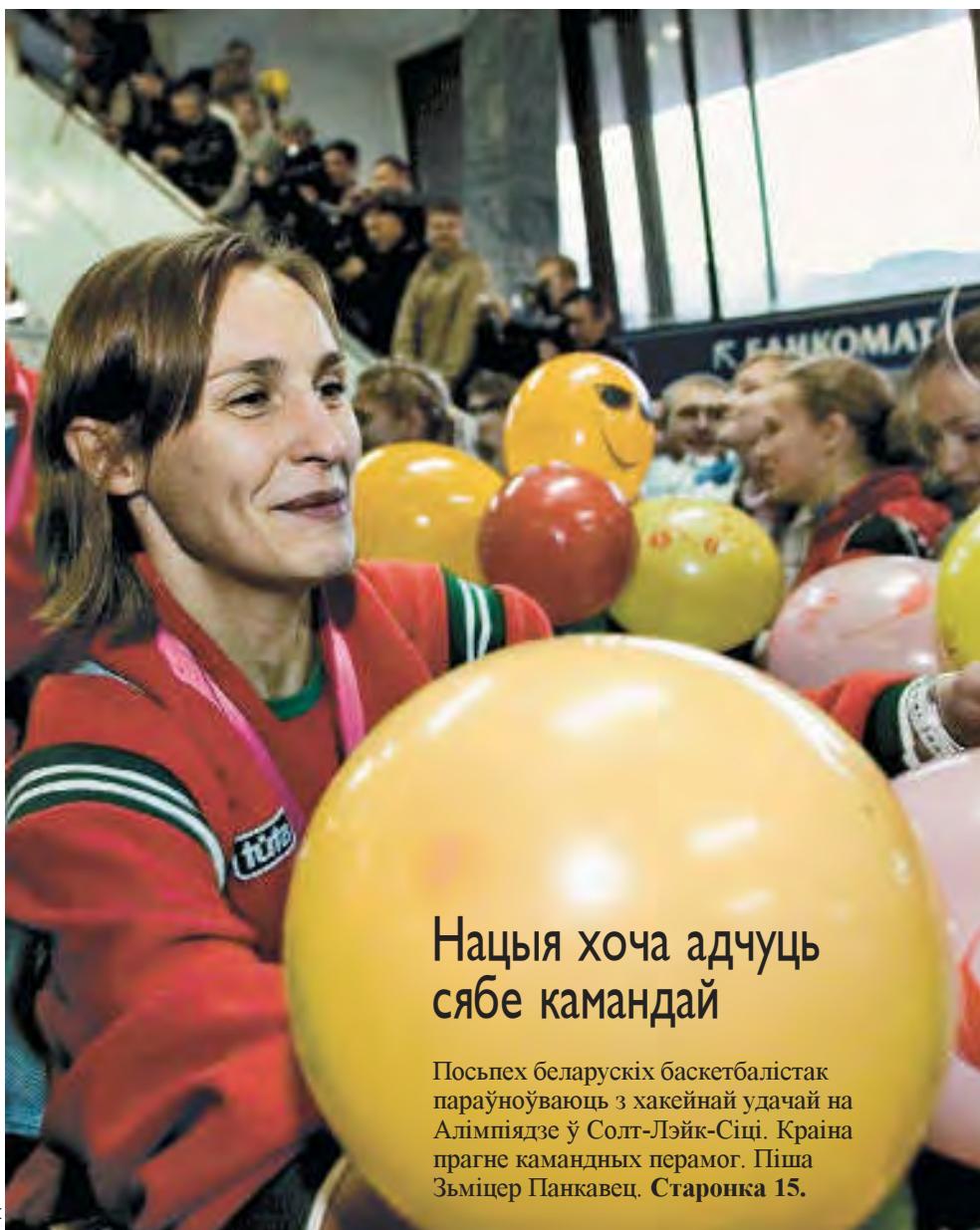
Складанка-прысьвячэнне Хатыні з удзелам сусьеветных зорак.
Старонка 20.

«Белсат» здымае «Тутэйшых»

АНДРЕЙ ПАНКЕВІЧ

Рэжысэр: у «Тутэйшых» будзе ўсё, што трэба галівудзкаму шэдэўру.
Старонка 4.

Нацыя хоча адчуць сябе камандай

Посьпех беларускіх баскетбалістак паразіноўваюць з хакейнай удачай на Алімпіядзе ў Солт-Лэйк-Сіці. Краіна прагне камандных перамог. Піша Зыміцер Панкавец. Старонка 15.

Баскетбалістак у аэрапорце чакала сотня фанаў. На фота: Натальля Марчанка, якая ўвайшла ў сымбалічную зборную Эўропы.

Сустрэча з рэдактарамі «ARCHE» і «НН»

12 кастрычніка сустракай-
це рэдактара часопіса
«ARCHE» Валера Булгакава і
рэдактара газэты «Наша
Ніва» Андрэя Скурка ў **15.30** у
Бялынічах і ў **18.30** у **Магі-
лёве**. Дзе пройдуць сустрэчы,
можна дазвацца праз т.: (029)
620-32-10 (Алег, Бялынічы) і

388-35-61 (Алег, Марілёў).

25 кастрычніка Булгакаў і
Скурко прыедуць у **Горадню**.
Сустрэча пройдзе **а 18.30** у
**памяшканні Таварыства
беларускай школы (вул.-
Будзённага, 48а)**. Чакаецца
ўздел гарадзенскіх гісторыкаў
і літаратаў.

Азаранка сэнсацыйна перамагла Шарапаву

у матчы за
выход у 1/4
фіналу «Кубку
Крамля».

Вікторыя Аза-
ранка займае ў
сусветным рэй-
тынгу 32-і радок.
Марыя Шарапава,
якую яна апярэдзі-
ла ва ўсіх паказын-
іках — 4-ы. Супер-
ніцай 18-гадовай
беларускай ў 1/4
фіналу будзе рас-
іянка Алена Дзя-
менцьева.

ЗП

Матафонай запрашае у «Лябірінты»

14 кастрычніка на тэлеканале «Лад»
пачынаецца цыкл аўтарскіх передачаў
Аляксандра Матафонава «Лябірінты».
«Гэта будуць праграмы пра духоўныя
сывет беларусаў. Аб таямніцах і культур-
ных кантоўнасцях краіны. Пра съветаў-
спрыманьне, лад і мудрасць беларусаў»
— кажа аўтар.

Цыкл выходзіць у нядзелі ў 13:05.

Ул.инф.

Шаноўныя людзі!

«Наша Ніва» шукае распаўсюднікаў для продажу
газэты на вуліцах і ў электрычках. Справа
выгадная і надта патрэбная.

Продаж ажыццяўляеца на аснове дамоваў.

Зьевратацца праз тэл.:
(017) 284-73-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84

СНДЭўразЭСАЭПГУАМ...

Колькасць створаных пры Садружнасці
арганізацый проста вырубае: ЭўразЭС, АДКБ,
ГУАМ, Мытны саюз Казахстану, Рәсей і Беларусі,
Саюз Рәсей і РБ... Баюся, позна ці рана прэзыдэнты
пачнуць блытацца. Фэльетон **Лёліка Ушкіна**.

Бішкек. Саміт садружнасці. 2024 г.

Кіргізія: На правах гаспадара, дазвольце абвесыціць наш
саміт адчыненым. Пачнём перамовы з пункту
«Інтэнсіфікацыя працэса ў інтэграцыі ў рамках ЭўразЭСу
пасля выхаду зь яго Малдовы і прыяднання
Азэрбайджану». Прэзыдэнты краінаў, якія не ўваходзяць у
структуре могуць паехаць на экспурсію на возера Ісык-Куль.
Вам чаго, грузіны?

Грузія: Мы пакідаем саміт, паколькі лічым структуру СНД
палітычным трупам.

Расея: Даўк вы ж ужо выйшлі на мінульым саміце.

Грузія: Што, сапраўды? Зараз праверым.

Таджыкістан: Прабачце, а мы ўваходзім у гэты самы
ЭўразЭС?

Беларусь: Таджыкі дакладна не ўваходзяць. Я памятаю, на
мінульым саміце ў Піцеры ў ЭўразЭС былі мы, казахі і,
здаецца, Азэрбайджан.

Украіна: Вы пералічылі краіны, якія фармуюць «Мытны
шадова-ягадны простор», а ЭўразЭС — гэта кшталт
арганізацыі па каардынацыі барацьбы з наркотыкамі. Аднак
толькі з аўганскамі апіятамі. З амфетамінамі ў нас змагаецца
асобная структура — Аб'яднанае Вайсковае Камандаванье
ГУАМУ шлюс Туркмэністан.

Туркменістан: Мы?

Расея: Перастанце дурыць, з аўганская шмальлю ў нас
змагаецца Саюз Рәсей і Беларусі. Можаце мне паверыць як
кіраўніку краіны, якая выконвае ававязкі старшыні Саюзу?

Азэрбайджан: Самазванцы! Гэта я старшыня Саюзу РФ і РБ.

Беларусь: Алё, папрапшу даць даведачку. Зь якога гэта часу
мы сталі сябрамі Саюзу Рәсей і Беларусі?

Расея: Прачніцеся! Пасля вайсковых вучэнняў у рамках
Ганконгскай групы на Мантышлаку.

Беларусь: Нешта ў памяці прасвяতлецца. А хто, нагадайце,
быў нашым умоўным праціўнікам? Газпром?

Грузія: Хвілінчуку! Мы пераверылі файлы. На мінульым
саміце Грузія не выходзіла, а ўступіла ў СНД пасля таго, як
год байкатавала яе дзейнасць з-за правакацый Рәсей ў
Абхазіі. Такім чынам, ціпер мы маем права дэмантаратыўна
пакінуць саміт. Прапушу задаволіць напіс патрабаваныне і
вынесыць адпаведную рэзоляюцию на галасаванье.

Кіргізія: Добра, галасуем. Хто за тое, каб выклочыць Грузію
са складу СНД? Хто супраць? Хто ўстрымаўся. Так: усе за.
Супраць Малдова і Самалі. Стоп. Прычым тут Самалі?

Самалі: А хіба мы не сябры Садружнасці?

Беларусь: Самаліцы дакладна сябры. Я памятаю, на
мінульым саміце ў Піцеры ў ЭўразЭСе былі мы, самаліцы і,
здаецца, Азэрбайджан...

Нацыянальная ганьба

У панядзелак раницай наведнікі Курапатаў убачылі, што ля ўваходу ва ўрочышча пабураны крыж «Пакутнікам Беларусі». Праўдападобна, вандалы пабывалі ва ўрочышчы ў нядзелю.

Ігар Вашкевіч, які жыве побач з Курапатамі, кажа, што яшчэ ўчора бачыў недалёка ад гэтага трох маладзёнаў, з пляшкамі піва ў руках, якія несылі з сабой калючы дрот. «Тады мне і падумала ся, што такі дрот я бачыў на крыжы ва ўрочышчы, таму сёньня з раницы і прыехаў сюды», — кажа Вашкевіч.

Апроч Ігара ля паваленага крыжа таксама стаіць актывіст КХП-БНФ Валер Буйвал, ён гаворыць, што яшчэ ўчора вечарам крыж стаяў на месцы. Ігар Вашкевіч паказвае, што зламаць крыж можна было толькі вельмі вялікай сілай, бо трэба было разагнуць жалезныя замацаваныя, але ў некага моцы хапіла.

Заўважаем, што чарговы раз паваленая ў Курапатах і «лава Клінтана», але Валер Буйвал кажа, што яе ўжо досыць даўно ня могуць добра замацаваць, таму і такія здарэнны адбываюцца ігрыядычна.

Штогод на Дзяды сябры КХП-БНФ ладзяць жалобнае шэсцце ў Курапаты. Да сёлетнія акцыі чальцы партыі плянуюць зноў аднавіць крыж.

Зыміцер Панкавец

На курапацкім камяні выбілі надпіс «Ахвярам сталінізму»

Сябры грамадзкага камітэту дзеля ўшанавання памяці ахвяраў сталінскіх рэпрэсій перарабілі закладны курапацкі камень у памятны знак.

У 1989 г. на камяні была ўсталяваная шыльда з надпісам, што ў адпаведнасці з пастановай Савету міністраў тут будзе ўзвядзены помнік ахвярам рэпрэсій.

Шыльду ў 2005 г. скралі. Сябры грамадзкага камітэту сёлета аднавілі шыльду і ў мінулыя выходныя ўсталявалі яе на камені. А на іншым ягоным баку выбілі слова «Ахвярам сталінізму».

АНДРЭЙ ПЯНКЕВІЧ

АПЫТАНЬНЕ НА NN.BY

Хто, па-Вашаму, чыніць акты вандалізму ў Курапатах?

расейскія шавіністы	38 (23.6%)
п'яныя хуліганы	34 (21.1%)
агенты адной з спэцслужбай	51 (31.7%)
правакатары	22 (13.7%)
нэасталіністы	16 (9.9%)

Усяго прагаласавала: 161

Севярынец, Міхалевіч і Кузняцоў ладзяць 3 лістапада антыкамуністычны форум

Антыкамуністычны форум у процівагу камуністычнаму маюць намер правесьці 3 лістапада ў Менску лідэры правага крыла апазыцыі. Форум «У будучынню — без камунізму» сустаршыня аргамітэту партыі «Беларуская хрысьціянская

дэмакратыя» Павал Севярынец, намеснік старшыні Партыі БНФ Але́сь Міхалевіч і вядомы гісторык Ігар Кузняцоў вырашылі правесьці ў адказ на ініцыятыву Кампартыі Беларусі і Кампартыі Радзімаў. Правядзеныні ў Менску 3 — 5 лістапада міжнароднай сустэречы камуністычных і працоўных партый.

«Белсат» здымает «Тутэйшых»

«Цішыня на пляне!.. Камэра!.. Гук!... Паехалі!» — крикам Дарьюша Шады пачынаюцца здымкі кожнай сцэны.

«Белсат» супольна з кінастудтый «Valred» здымаетъ маастацкі фільм паводле п'есы Янкі Купалы «Тутэйшыя».

Ад мінулай пятніцы мясцічка Тыкоцін жыве неспакойна. Вакол мясцовага Дому культуры расстаўленыя пражэктары, сафіты, мітусяцца людзі. Раз-пораз на ганку зьяўляюцца постаці ў гістарычным убранні. Паліаць, размаўляюць, гучна съмлюцца. Праходзяць мясцовыя, зазіраюць у вокны, зъдзіўлена разглядаюць прыежджых. Чуючы беларускую мову, некаторыя пасыпешлівія зъбягаюць.

У Тыкоціне аддаўна жылі беларусы. Першыя ўзгадкі пра мястечка адносяцца да ХІІІ стагодзьдзя. Тут захаваліся старажытныя царквы й касцёлы. Усе вуліцы пракладзеныя брукам. Час ад часу праяжджаюць конныя брычкі. На Цэнтральным Доме культуры, дзе здымаетъ фільм — колішні маёнтку, — вялікая пакінутая бусыльня. Навакол гучыць беларуская, расейская,польская мова. Ну чым ня Менск пачатку стагодзьдзя?

Рыхтуюцца сцэны ў салёне. Ля дзявярэй пайтарае тэкст Мікіта Зносак — ужо напудраны й як сълед апрануты Павал Харланчук. Ягоны вобраз вельмі складаны. Узгадайма Купалу, Зносак убірае ў сябе найпаскуднейшыя рысы беларуса: прыстасавальніцтва й угодніцтва ўладзе. Ягоны антыпод — Янка Здольнік, альбо «дзядзька беларус». За кулісамі і ў жыцці — кінаактор Анатоль Кот. Згублены ў ліхапецы інтэлігент, не знахо-

дзіць сабе месца між людзі-кога двудушніцтва й зайдрасыці. Анатоль ужо вывучыў свае слова, таму ходзіць і заляцацца да мясцовых паненак.

У грымёрцы й касцю-мэрнай рэжысэр Валер Мазынскі дае апошнія ўка-заныні перад выхадам на плян. Зараз да Нікіція Зносілова завітваюць госьці — надта высокія й шанаваныя ўладаю людзі, як часта б яна не мнялася. Дама (Тацяна Папова), спраўнік (Мікола Рабычын), поп (Уладзімер Кішкурна), паніч (Франак Вячорка) съмела ўваходзяць у дом у прадчуваныні вялікага п'янага баліваныня. П'юць самагон, жаруць каўбасу. За цара, за немцаў. Гэтыя людзі страцілі адчу-ваныне рэчаіснасці, жывуць ад балю да балю, ад выпіць да закусіць.

Усё здымаетъ натураю, таму калі на стале зъядеца каўбаса, селядзец ці выпіваеца вада, адказны ў зды-мачнай групе неадкладна ўзнаўляе першапачатковы выгляд стала перад здым-камі новага дублю. У кіно-такая дробяза прадугледжваюцца, каб не атрымалася, што ў адным кадры будзе

Аленку сыграла чароўная Жэня Жукович.

каўбаса, а ў іншым на тым жа месцы — памідоры.

Апратары на кожнага ге-роя настройваюць камеры, съятло, колер, вызначаюць ракурсы здымак. Адна сцэна здымаетъ ад двух да ча-тырох гадзінаў. У перапын-ках акторы абміркоўваюць посьпехі за капучынай ці гарбатай. Грымёры падпуд-рываюць запацелыя твары й падпеклую касмэтыку.

Здымкі пачынаюцца з 8-ай раницы, заканчваюцца пасылья поўначи. Сцэна на кухні здымалася за 5 кіля-мэтраў ад Тыкоціна ў архаічнай вёсцы. Праца зацягнулася да пятай раницы. Здымачная група фільмуе дзівэ камеры. Як правіла, у дыя-лёгу здымаетъ абодва пэр-санажы, пры мантажы выбіраюцца найлепшыя адбіткі. Па пакоі расстаўленыя ча-тыры мікрофоны: два скіра-

ваныя на актораў, два — па-нарамныя. Гук запісваецца сынхронна выяве.

Над аздабленнем салёну працавала група мастакоў. У памяшканыні, дзе вяліся здымкі, пераклеілі шпалеры, перафарбавалі дзвіверы, усё як сълед прыбрали да вы-гляду пачатку ХХ стагодзьдзя. Крэслы, тумбы, лістра, лістэрка, грамафон, канапы, карціны — антыкварнае. Стroi — арыгінальныя.

Аўтары абяцаюць, у «Тутэйшых» будзе ўсё, што патрэбна любому галівудскому шэдэўру: гарачае каханыне паміж Здольнікам і Аленай (Жэнія Жукович), глыбокі псыхалігізм у размовах Зносака са Здольнікам і баявік па прыходзе чырвонаар-мейцаў. Акторы прызналі-ся, што фінал плянуета драматычны і крываўы. Усіх расстраліяць.

Стужка «Тутэйшыя» робіцца для канала «Белсат». Спадарожнікавы канал для Беларусі стартуе 10 сінёгня і плянуета працягваць вытворчасць маастацкіх кінастужак. Драматург Аляксей Дудараў ужо выканаў згоду на паста-ноўку адной са сваіх п'есаў. Для маладых драматургau і сцэнарыстau аб'яўлены конкурс на найлепшую ідэю для фільму. Найлепшыя задумы будуць зрэалізаваныя, а пераможца атрымае буйную грашовую ўзнагароду.

Франак Вячорка,
Uff-by.org

«Янка Здольнік» адпачывае паміж сцэнамі.

«Эўрапейскі марш» дазволены

Але пройдзе
да Бангалору.

Заяўнікі абіцаюць прыйсці на Каstryчніцкую плошчу, каб забраць адтуль усіх людзей, якія першапачатковая прыйдуць туды. Мілінкевіч кажа: «Я пайду на Бангалор, хоць гэта цяжкое маральнае пытанье і ісці туды ня хочацца».

Рашэнне прынятае — «Эўрапейскі марш» пройдзе па тым самым маршруце, які пропанавалі заяўнікам менская чыноўнікі. Яшчэ ў аўтарак вечарам усім заяўнікам прыйшлі лісты зь Менгарвыканкаму за подпісам намесніка старшыні М. Ціцянкова. У адказе гаворыцца, што акцыя 14 каstryчніка дазваляецца па наступным маршруце: Акадэмія науک — вуліца Сурганава — плошча Бангалор. Збор ля Акадэміі а 14:00, заканчэнне акцыі а 19:00. Гэтаму адказу папярэднічалі двухсансіонная перамоўы, якія з боку ўладаў вялі галоўны ідэолаг сталічнай адміністрацыі, намеснік пракурора і заступнік начальніка міліцыі.

У сераду з раніцы заяўнікі «Эўрамаршу» правялі паседжаныне, дзе абмяркоўвалі пропановы Менгарвыканкаму. Урэшце было вырашана згадзіцца з пропанаваным маршрутам. Разам з тым, заяўнікі абіцаюць прыйсці на Каstryчніцкую плошчу, каб забраць адтуль усіх людзей, якія першапачатковая туды прыйдуть.

«Эўрапейскі марш» дазволілі — гэта пазытыўная новіна, непрыемна толькі, што

наша просьба не была задаволена і нам далі ні той маршрут. Мы ўесь час гаварылі пра мірныя характар і неканфліктнасць гэтай акцыі, таму і вырашылі пагадзіцца пайсці на Бангалор. Яшчэ гэта робіцца з той прычыны, што на марш зъбіраецца прыехаць шмат афіцыйных прадстаўнікоў Эўрасаюзу. Мы хочам, каб яны выступілі на акцыі абсалютна легальная і законна», — адзначыў старшыня аргкамітэту Віктар Івашкевіч.

Лідэр АГП Анатоль Лябедзька сказаў, што хоць акцыя ўжо і дазволеная, але на мясцовым узроўні ўлады прыцігаюць палітыку «запалохваныня, рэпрэсіі і правакациі». Ён нагадаў пра затрыманыне, якія гэтымі днямі адбываюцца ў Горадні, Гомелі і іншых гарадах.

«Мы на мусім заплющваць на гэта вочы», — сказаў А.Лябедзька.

Лідэр Партыі БНФ Вінцук Вячорка ў сваім кароткім выступе засяродзіўся на пытаныні

міжнароднай падтрымкі «Эўрапейскага маршу». Ён адзначыў, што пакуль рана гаварыцца пра тое, хто менавіта з эўрапейскіх палітыкаў прыедзе 14-га ў Менск, бо пытанье выдачы візаў для некаторых вырашаецца толькі ціпер. Вячорка таксама паведаміў, што днімі ён вярнуўся зь Бярозаўскага і Дарагчынскага раёнаў.

«Людзей найболыш хвалюе візвае пытаныне. Сёння ўжо можна казаць зь вялікай долій упэўненасці, што з наступнага году шынгенская візы для беларусаў будуть каштаваць амаль у два разы даражэй, чым для украінцаў і расейцаў, і гэтае пытаныне трэба вырашыць», — лічыць В.Вячорка.

Лідэр руху «За свабоду» Аляксандар Мілінкевіч сказаў наступнае:

«У добрых адносінах з Эўрапай сённяня зацікаўленыя ўсе, у тым ліку і ўлады. Адзінае патрабаваныне да апошніх — паводзьце сябе прыстойна. Але гэтага німа і блізка. Перакананы, што «Эўрапейскі марш» прадэманструе, што Беларусь існуе і хоча жыць паводле эўрапейскіх нормаў».

Яшчэ вясной Аляксандар Мілінкевіч заяўляў, што большя пойдзе на Бангалор. Вось што ён сказаў на гэты конт:

«Для мяне гэта цяжкое маральнае пытаныне. Так, ісці на Бангалор ня хочацца, але мне на хочацца таксама выглядаць капрызлівай паненкай ці тым, хто ня хоча адзінства, таму я пайду на Бангалор», —

гаворыць А.Мілінкевіч.

Тым часам улады прадэманстравалі сваё стаўленне да Маршу дзеяньнямі: у краіне затрымана каля 15 чалавек, якія раздавалі ўлёткі і газеты пра Марш (інфармациёю пра затрыманых вы можаце знайсці на старонцы **Хроніка апазыцыі**).

Зянен Пазняк, з свайго боку, заклікаў ігнараваць Марш. Ён лічыць яго бессэнсойным і нават шкодным мерапрыемствам. Лідэр Кансерватыўна-хрысціянскай партыі БНФ выступае супраць эўрайнтраграцыі і крэтыкуе лідэраў Аўдзінаных дэмакратычных сіл за, як ён мяркуе, празмерна цесныя сувязі з Эўропай.

У той жа час шэраг дзеячаў культуры, сярод якіх сялівакі Кася Камоцкая і Лявон Вольскі, мастак Алеся Пушкін падтрымліваюць Марш. Сайт Аляксандра Казуліна таксама далучыўся да кампаніі ў падтрымку маніфэстацыі. Усяго ў Інтэрнэце каля 50 сайтаў зъміяў рэкламы плякат Маршу.

Чакаеца, што на Эўрапейскім маршу выступяць прадстаўнікі некалькіх краін ЭС. То, што ў Беларусі людзі арганізоўваюць маніфэстацыю ў імя эўрапейскіх каштоўнасцяў, заўважылі і ў Брушчы. Хаўер Саліна і Бэнта Фэрэра-Вальднэр, кіраўнікі замежнай палітыкі ЭС, выступілі з заявамі вітання беларусаў і асуздзілі затрыманыні асобаў, што пашыраюць інфармациёю пра Марш.

Пры канцы прэс-канфэрэнцыі Віктар Івашкевіч паведаміў, што сённяня ж возьме брашурку «Што ЭС можа даць Беларусі?», а таксама рагшэньне Менгарвыканкаму і зь імі пойдзе ва ўніверсытэцкія і завадзкія прахаднія, каб агітаваць людзей прыйсці на «Эўрапейскі марш».

«Спадзяюся, за інфармаваныне людзей пра ражэнне гарадзкіх чыноўнікаў мяне нікто не затрымае», — жартуе В.Івашкевіч.

Зыміцер Панкавец

АПЫТАНЬНЕ НА NN.BY

Як Вы думаеце, колькі людзей зъбяре «Эўрапейскі марш»?

Больш за 30 тысяч	55 (12.8%)
Больш за 10 тысяч	83 (19.3%)
Больш за 5 тысяч	85 (19.8%)
Менш за 5 тысяч	125 (29.1%)
Народ не зъбярэцца зусім	46 (10.7%)
Няважна колькі, абы я прыйшоў	35 (8.2%)

Усяго прагаласавала 429

Лукашэнка не сустрэўся з Пуціным

У Душанбэ скончыўся саміт Садружнасці незалежных дзяржав. Аянсанавая сустрэча прэзыдэнта Беларусі і Рәсей не адбылася.

«Асобных сустрэчаў Уладзімера Пуціна з прэзыдэнтам Беларусі Аляксандрам Лукашэнкам і грузінскім лідэрам Міхайлам Саакашвілі не было», — паведамляе агенцтва РІА «Новости».

Сустрэча Лукашэнкі з Пуціным

Беларусь зможа купляць расейскую зброю па ўнутрырасейскіх коштах

На тое ж могуць разьлічваць іншыя краіны АДКБ. Аб гэтым Рәсей абвесьціла ў Душанбэ. Гэтак яна хоча прывязаць да сябе ў вайскоў-вой сфэры краіны былога СССР.

перед самітам анансавалася прэсслужбай кіраўніка Рәсей.

У той жа час Пуцін сустрэўся з міністрам замежных справаў Украіны Арсенем Яценюком.

Кіраўнік прэсслужбы А. Лукашэнкі Павал Лёгкі паведаміў, што ў Душанбэ А. Лукашэнка двухбаковых перамоваў і не плянаваў.

На саміце СНД у Санкт-Пецярбургу А. Лукашэнка выступіў супраць прызначэння былога старшыні Цэнтравыбаркаму Рәсей Вепшнякова на пасаду выканайчага сакратара СНД. Ціпер ён пагадзіўся з прапановай расейскага боку прызначыць на гэту пасаду былога дырэктара Службы замежнай выведкі Рәсей Сяргея Лебедзеў.

МБ

Для чаго Раман Абрамовіч прылятаў у Менск?

Таемны бліц-візит Рамана Абрамовіча ў Менск спарадзіў хвалю чутак.

Толькі праз тыдзень стала вядома, што расейскі мільярдэр прылятаў у Менск і можна толькі здагадвацца пра мэты ягонай сустрэчы з Аляксандрам Лукашэнкам, паведамляе Расейская служба радыёстанцыі «Бі-Бі-Сі».

Абрамовіч прыляпець у Менск 25 верасня з Лёндану на ўласным «Бойнгу» і прабіў у беларускай сталіцы 3 гадзіны 37 хвілінаў.

Услед за «Бойнгам» у старым менскім аэропорце, які знаходзіцца практычна ў цэнтры гораду, прыземліўся самалёт з дэлегацыяй расейскіх бизнэсоўцаў на чале з прэзыдэнтам «Слаўнафты» Юр'ем Суханавым.

Генэральны дырэктар прадстаўніцтва «Слаўнафты» ў Менску Сяргей Шаўчэнка ў чацвер, 4 кастрычніка, вымушана паведаміў «Комсомольскай правде» ў Беларусі, што Раман Абрамовіч абмяркоўваў з Лукашэнкам перспектывы інвестыцыйнай дзеянасці.

Беларуская дзяржаўная СМІ не паведамілі ні слова пра сустрэчу Лукашэнкі з мільярдэрам.

«Закрытасць камэрцыйных пагадненняў, якія звязаныя беларуское кіраўніцтва, сама за сябе гаворыць: тут ня ўсё чыста, тут, відаць, ёсьць нейкія шэрыя схемы, якія ўлады спрабуюць скаваць ад грамадзкага кантролю, — адзна-

чае палітолаг Валеры Карбалевіч. — Але беларускія прадпрыемствы належаць усіму народу, а не кіраўніцтву!»

Беларуская дзяржава ўжо рассталася з кантрольным пакетам акцыяў у МЦС (гандлёвая марка Velcom) — найбуйнейшым у краіне апаратарам сотовай сувязі. Невядома за колькі.

У канцы жніўня без абяцанага публічнага тэндэрнага гандлю ўласнікам кампаніі стаў кіпрскі «SB Telekom Ltd», які належыць сырыйцу.

Менскі мотавелазавод напрыканцы лёта перайшоў у рукі аўстрыйца расейскага паходжання — фірма ATEC Holding GmbH набыла 93 % акцыяў — афіцыйна за съехавшую суму 7,2 млн даляраў.

Аналітыкі мяркуюць, што аўтаматизація Абрамовіча маглі быць беларускія нафтаперапрацоўчыя заводы.

МБ; charter97.org

СЪЦІСЛА

Перамовы аб пастаўках газу ў Беларусь

Міністар энэргетыкі Аляксандар Азярэц і гендырэктар ААТ «Белтрансгаз» Уладзімер Маёраў 11 кастрычніка вялі ў Москве перамовы з кіраўніцтвам «Газпрому» аб пастаўках газу ў Беларусь у 2008 г. Чакаеца, што маратон перамоваў аб цэнзе зацягненца да Новага году.

«Маладому фронту» зноў адмовілі ў рэгістрацыі

Вярхоўны суд разгледзеў скаргу незарэгістраванай арганізацыі «Малады фронт» да ўпраўлення юстыцыі. Менгарвыканкаму. Калегія Вярхоўнага суду пад старшынствам судзьдзі Самалюка пакінула ў сіле раптэнне аб адмове ў рэгістрацыі.

А. Мілінкевіч: «Продаж Velcom нанес шкоду дзяржаве на 400 млн даляраў»

Былы кандыдат у прэзыдэнты звяртае ўвагу на тое, што грамадзтва звялікай занепакоенасцю «назірае за фактамі непразрыстага і нікім не кантролюванага продажу дзяржаўных прадпрыемстваў і пакетаў

акцыяў». «Продаж дзяржаўнага пакету акцыяў УП «Мабільная лічбавая сувязь» (Velcom) адбываўся за зачыненымі дзвіярыма і нанес шкоду бюджету нашай краіны ў памеры да 400 мільёнаў даляраў».

«Такая прыватызацыя не ў інтэрэсах усёй краіны, а асобных уладных груповак», — мяркую А. Мілінкевіч.

ЗП; МБ

Мала малака

Мінсельгасхарч прапануе павялічыць закупныя цэны на малако, перад аблічкам малочнага дэфіцыту.

У галоўным упраўленні эканомікі Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчу неабходнасць падвышэння закупачных цэнаў тлумачаць ад-

моўнай рэнтабельнасцю вытворчасці малочнай прадукцыі, што выкліка-на ростам выдаткаў. Акрамя таго ў міністэрстве призналі, што на такі

крок падштурхоўвае таксама цэны фактар у суседніх краінах, паведамляе БелТА. Варта адзначыць, што ўзынік дэфіцыту малака ў сталічных крамах.

Вытворцы малака, сырой і масла аддаюць перавагу экспарту ў Рэспубліку Беларусь, дзе цэны на малочнае нашмат вышэйшыя. Гэта тлумачыцца таксама высокімі цэнамі на малочнае ў краінах ЭС.

Сямён Печанко

Пастка для прыватных перапрацоўшчыкаў мяса

Імпарт сыравіны дазволены толькі з Рәсей.

Ад 17 сакавіка ў Беларусі дзейнічае інцыянаваная Мінсельгасхарчам забарона імпарту мяса. Рэзыдэнты СЭЗ, што спэцыялізуюцца на перапрацоўцы мяса, вымушчаны ад сакавіка набываць толькі айчынную сырavіну. У пачатку мінулага месяца яны сутыкнуліся з дэфіцитам сывініны, што адбілася на аўтамах вытворчасці, паведамляе эканамічны тýднёвік «Белорусы и рынак». Берасцейскія прадпрыемствы «Інка-Фуд» у жніўні скараціла вытворчасць амаль у троі разы супраць заплянаванага, а прадпрыемства «Інка» спынілася. Проблемы назіраюцца ў СЭЗ Горадні і Віцебску.

Паводле экспертаў, дэфіцит сывініны выкліканы выгаднымі ўмовамі ў суседніх Рәсей, дзе назіраецца рэзкі рост по-

PHOTO BY MEDIANET

пыту і закупных цэнаў. У такой сітуацыі забесьпячэнне сыравінай прыватных прадпрыемстваў падаецца непрыярытэтным, лічачы ў Мінсельгасхарчы.

Эксперты ў сваю чаргу лічачы частковы дазвол на імпарт з Рәсей нязыгаднымі. Дазвол імпарту з краінаў ЭС на іх думку больш выгадны — з заходнімі партнэрнамі наладжаныя сувязі, набываць сыравіну ў іх таннай. У Польшчы мяса каштует таннай, чым у Беларусі.

Сямён Печанко

Міжнародныя рэзэрвовыя актыўы выраслі на 55,8%

Міжнародныя рэзэрвовыя актыўы Беларусі павялічыліся за студзень-верасень на \$771,9 млн., або на 55,8%, і склалі \$2154,8 млн. У верасні рост рэзэрваў склаў 17,3%. Найбольшую ўдзельную вагу займаюць рэзэрвовыя актыўы ў замежнай валюце — \$1886,3 млн. (87,5%) і манетарнае золата — \$185,7

млн., (8,6%). Разылік праводзіўся паводле методыкі МВФ. Аднак рэзэрвы пакуль складаюць толькі крыху болей за месячны аўтамат. У большасці краінаў стандарты нацыянальнай бяспекі абавязковаць мець рэзэрвы ў памеры трохмесячнага імпарту.

Белтэлекам дэманталізуецца

Рыхтуецца праект закону аб

СЪЦІСЛА

унясеніі зъмяненіння ў і дапаўненіння ў «Закон аб электрасувязі», прыняты ў 2005 г. Ён прадугледжвае адмену манаполіі «Белтэлекаму» на аказаньне некаторых відаў паслугаў сувязі, а таксама ўвядзеніе добраахвотнай сэргыфікацыі паслугаў сувязі для дробных апаратараў, што не займаюць дамінуючае становішча на беларускім рынку і прапануюць унікальныя паслугі. Зъмены

на рынке сувязі зъяўляюцца адной з умоваў уступлення Беларусі ў Сусветную гандлёвую арганізацыю. Ня варта чакаць поўнай лібералізацыі рынку сувязі. Ліквідацыя манаполіі «Белтэлекаму» прадугледжваецца толькі ў выпадках, калі яна стымлівае разъвіццё рынку паслугаў сувязі, паведаміў намеснік міністра сувязі.

СП,
паводле БелТА

Балтыйскі вэктар

Таваразварт паміж Беларусью і Латвіяй дасягнуў \$647 млн., што складае 214% ад мінулага году.

Памер прыцягнутых латыскіх інвестыцый у беларускую эканоміку павялічыўся да \$70 млн., зь іх наўпроставыя інвестыцыі склалі \$18 млн.

«Мы і найдалей будзем вітаць удзел латыскага бізнесу ў беларускіх інвестыцыйных праграмах і праектах» — заявіў на адкрыцці трэцяга беларуска-латыскага фінансава-інвестыцыйнага форуму ў Рызе пасол Беларусі ў Латвіі Аляксандар Герасіменка. Па яго словам, да канца бягучага году таваразварт між нашымі краінамі можа дасягнуць \$1 млрд. Для парыўнанья, таваразварт паміж Беларусью і Рэспублікай Беларусь і Рэспублікай Беларусь за першыя шэсць месецяў 2007 г. вырас на 22,1% і склаў \$13,4 млрд. Да канца году ён можа ўзрасці да \$20 млрд.

У апошнія гады гандлёва-еканамічныя адносіны паміж Беларусью і яе пайдончымі суседкамі заўважна ажыўліся. Варта нагадаць, што на мінулым тыдні прэм'ер-міністар Беларусі Сяргей Сідорскі наведаўся з візитам у Літву, дзе меў сустрэчу са сваім літоўскім колегам Гедымінасам Кіркіласам. У часе сустрэчы літоўскі бок паведаміў пра гатоўнасць інвеставаць у беларускую эканоміку каля \$1 млрд. Найперш беларускі ўрад пікавіць пытаньне выкарыстаныя марскіх партоў Літвы і Латвіі дзеля транзыту нафты з Вэнесуэлы, а таксама магчымасць удзелу Беларусі ў пабудове АЭС у Ігналіне.

СП

Банду Марозава паўторна асудзілі да расстрэлу

Завяршыўся другі працэс над «бандай Марозава», якая дзеянічала ў Гомельскай вобласці каля дзесяці гадоў. Калегія Вярхоўнага суду асудзіла С.Марозава і І.Данчанку да вышэйшай меры пакарання — расстрэлу.

Іх прызналі вінаватымі ў неіх забойствах. Бандытамі В. Зайцева, А. Семчанку, Д. Сі-

дарэнку, А. Астрацова-Гутыру асудзілі на 20 гадоў зняволенія, з якіх 5 гадоў яны адбудуць у турме, а 15 у каленіі. А.Джумай асуджаны на 6 гадоў.

Гэта ўжо другі працэс над С.Марозавым і ягонымі саудзельнікамі. У снежні 2006 г. быў вынесены першы прысуд. Тады да съмяротнага пакарання былі асуджаныя

С.Марозаў, І.Данчанка і В.Гарбаты.

Працэс праходзіў у менскім съедыненым ізалятары за зачыненымі дзвіярымі. Прадстаўнік прокуратуры Эльдар Сафараў патлумачыў закрытасць працэсу «неабходнасцю гарантаваць бяспеку ўдзельнікаў працэсу». Свяякоў асужданных не пусцілі нават на

агалошваныне прыседу.

Паводле Э.Сафараўа, ніхто з асужданных за забойства не прызнаў сябе вінаватым. Прадстаўнік прокуратуры паведаміў, што працягваюча популістычныя супрацоўнікі праваахоўных органаў, якія ўваходзілі ў банду С.Марозава і схаваліся пасля яго арышту.

Радыё «Свабода»

Ва ўласнікаў 487 катэджай запатрабаваныя дэкларацыі

Уладальнікі дарагіх катэджай павінны падаць дэкларацыі аб прыбытках. Пра гэта заяўлі старшыня Камітэту дзяржаўнага кантролю Менскай вобласці Ўладзіслаў Цыдзік. «Адкуль у чалавека зьявіліся сотні тысяч даляраў? Раней багатыя князі будавалі свае замкі стагодзьдзямі. А цяпер палац, які ні ў чым не саступае вядомым палацам, узводзіцца за адзін сезон!» — заяўлі службовец. — «Мы запатрабавалі 487 падатковых дэкларацый, апрацавалі 90 — усе знаходзяць аргумэнты, знаходзяць нейкую прыбытковую частку, съцвярджаюць, што грошы ўзялі ў пазыку. Мы праверым і пазыкадаўцаў — адкуль у грамадзян такія

срэдкі? Мы пастараемся даказаць, што выдаткі некаторых грамадзян на гэтую нерухомасць не адпавядаюць прыбыткам, якія ўказаны ў падатковых дэкларацыях. Падключачца АБЭЗ, ДФР».

Публікацыя гэтай навіны выклікала з'еднівія камэнтары ў Інтэрнэце: а адкуль грошы на шыкоўную катоджы ў лукашэнскіх чыноўнікаў, якія жывуць у Драздах, знакамітым пасёлку насупраць Універсітету фізычнай культуры? Ці зъбіраецца сп.Цыдзік запрашваць ва ўладальнікаў чыноўніцкіх катэджай падатковыя дэкларацыі?

МБ

Гаўла «культурна» павіншавалі

Нацыянальная дзяржаўная тэлерадыёкампанія не забылася, што ў вядомага палітыка і пісьменьnika, былога прэзыдэнта Чэхіі Вацлава Гаўла 5 кастрычніка быў дзень народзінаў. У радыёвыпуску «Ранішні эскіз» каналу «Культура» вядоўца Вольга Гальпяровіч (дачка Навума Гальпяровіча, аднаго з кіраўнікоў дзяржаўнага радыё) узгадала пра дзень народзінаў Гаўла. Пасля згадкі пра ягоныя дасягненні ў палітычнай і культурніцкай сферы прагучала літаральна наступнае: «Цяпер ён (Гавал) падпісае заявы, складзеныя прафэсійнымі антысаветчыкамі і русофабамі». «Мне сорамна за гэта», — зреагаваў на тое Генадзь Бураўкін.

bulletenonline.org

СЪЦІСЛА

Беларусы хочуць купляць у гіпермаркетах і працаваць у офісах

Замежныя экспэрты лічаць беларускі рынак камерцыйнай нерухомасці надзвычай перспектыўным. Фаза ягонага маруднага разъвіцця зъмяненіца фазай паскоранага разъвіцця, перадае словаў прадстаўніка кампаніі Colliers International у краінах Балты і Беларусі Міхаіла Марозава газета «Беларусы и рынок».

На думку сп. Марозава, у Беларусі высокі попыт на офісныя і гандлёвые цэнтры. Расыце цікавасць да беларускага рынку і з боку

замежных кампаніяў, найперш тых, што працуаць у сферы высокіх тэхналёгій, банкаў і страхавання. Рост плацежадольнасці беларусаў падвышае попыт на паслугі і падштурхоўвае разъвіццё гандлю. Гэта прыводзіць да таго, што форма гандлю паступова зъмяненіца — усё больш запатрабаванымі робіцца супэрмаркеты і гандлёва-забаўляльныя цэнтры. І гэта характэрна ня толькі для сталіцы, але й для абласных цэнтраў і буйных гарадоў.

У ганаровую роту менчукоў не бяруць

Цяпер у складзе роты ганаровай варты менчукоў

фактычна няма. Менскі вяенны камэндант, палкоўнік Анатоль Грыцаў, тлумачыць, што «менчукі, на жаль, слабыя здароўем. Мы падбіраем па першай ступені прыгоднасць — гэта нават вышэй за ўзровень вайскоўцаў сіл спэцыяльных аперацый». Другая проблема: «Побач з кіраўніком дзяржавы, замежным госьцем высокага ўзроўню я можа стаяць чалавек, які зробіць штосьці неадэкватнае».

Праезд Берасьце–Менск–Ворша стане платны

Праз недахоп сродкаў на

рамонт галоўнай аўтамагістралі Беларусі, гэта званай «алімпійкі», будзе ўведзеная аплата за праезд для грамадзянаў Беларусі. Да гэтага плацілі толькі замежнікі. Магістраль ад Берасьця да расейскай мяжы мае працягласць амаль 610 кіляметраў. Аднаразовая аплата за праезд можа складаць каля тысячы рублёў. Аднак на аўтамагістралі чатыры пункты збору аплаты. На кожным трэба плаціць асобна. У выніку беларусы будуть вымушаныя заплаціць 4 тысячи рублёў.

СП

Затрыманьні перад Маршам

У Менску

Рэгіянальная лідэра **Зымітра Бародку**, прадпрымальніка Леаніда Навіцкага і праваабаронцу **Святлану Гарохавік** і кастрычніка затрымалі, звінаваціўшы ў нецензурнай лаянцы і дали па 15 сутак арышту на Акцысціна. Там жа знаходзіца актыўсты грамадзянскай кампаніі «За свабоду» **Iгар Балыкін** ды **Iгар Цішко**.

Залёгнік «Эўрапейская марш» **Яўген Афнагель** 8 кастрычніка быў асуджаны Цэнтральным судом Менску на 10 сутак арышту. Яўгена затрымалі акурат пасля таго, як ён выйшаў з Менгарыўканкаму, дзе ён удзельнічаў у перамоўках з гарадзкімі ўладамі з нагоды правядзення «Маршу».

У **Аляксандра Атрошчанкава** 9 кастрычніка міліцыяны шукалі трут, але ў выніку канфіскавалі друкаваную прадукцыю (шукалі ўёткі да

«Маршу») і систэмны блёк кампьютара, а гаспадара тэхнікі арыштавала.

У Горадні

9 кастрычніка ў мясцовым наркадыспансэры сустрэліся кіраўнік абласнай арганізацыі БСДГ **Віктар Сазонаў** ды кіраўнік абласнай арганізацыі АГП **Юры Істомін** з сваім аднапартыцікам **Зымітром Слуцкім**. Усіх трах туды прывезлі міліцыянты. Але асудзілі паліткую за «кланку». Хутка да іх дадчыўся актыўсты грамадзянскай кампаніі «За свабоду» **Іван Роман**. Істоміна, які 5 кастрычніка выйшаў з-за кратай пасля пяцідзённага арышту, асудзілі на 7 сутак, астатніх — на 5. Арыштаваныя абвясцілі галадоўку. А вось кіраўнікі гарадзкай арганізацыі Партыі БНФ **Вадзіма Саранчукова**, калі за ім у кватэрку пагналіся міліцыянты, адбіла жонка і зараз ён на свабодзе.

І кастрычніка

На суткі за раздачу газеты

Шэсць сябраў гарадзенскай абласной філіі АГП былі затрыманы ў часе раздачы газеты «Свабода Беларусі» на гарадзкіх рынках. Кіраўнікі абласнай арганізацыі **Юры Істомін** і яго намеснік **Андрэй Янушкевіч** пакінулі на ноч у пастарунку. Суд Ленінскага раёну Горадні пакараў А. Янушкевіча штрафам у памеры з базавых велічынь. Ю. Істомін у судзе Каstryчніцкага раёну атрымаў 5 сутак адміністрацыйнага арышту.

2 кастрычніка

Клімаў застаненца за кратамі

Менскі гарадзкі суд пакінуў бязь зъменай прысуд палітвязнівленаму **Андрэю Клімаву**. На ступні два гады ён правядзяе ў калені ўзмоцненага рэжыму. Апазыцыянэр абвінавачваецца ў закліках да звяржэння дзейнай улады. Судовы працэс адбываўся за зачыненымі дзвінірами, у залю былі дапушчаныя жонка Клімава Тацяна й адвакат. Гэта трэці па ліку крымінальны прысуд судца А. Клімава.

3 кастрычніка

Да чытача празь міліцыю

Раніцай непадалёк ад расейска-беларускай мяжы супрацоўнікі дзяржаўнай інспекцыі затрымалі наклады газетаў «Товарыщ» і «Народная воля», што везлі ў Беларусь са Смаленску. У Дубровенскім РУУС у прысутнасці начальніка міліцыі наклады газет зъверылі з дадзенымі таварын-на-транспартных накладных. Пасля гэтага аўтозагаткамі адрэзаныя.

5 кастрычніка

Севярынцу адмовілі

Берасцейскі абласны суд не задаволіў скаргу **Паўла Севярынца** на рашэнне суду Маскоўскага раёну Берасця, які прысудзіў паліткую 15 сутак арышту «за парушэнне ўстаноўленага падзялкі правядзення масавых мерапрыемстваў падтока на працягу году». Таксама абласны суд пакінуў без зъмяненій рашэнне суду ніжэйшай

У Віцебску

Каб «выпадкова» не мацюкнуцца ў часе затрымання, віцебскі апазыціянэр актыўіст Руху «За Свабоду» **Сяргей Парсюковіч** заліпіў сабе рот скотчам.

У Гомелі

Старшыню Гомельскай абласной арганізацыі АГП **Васіля Палякова** судзьдзя **Чыгуначнага** раёну **Яраславу Парэзскі** асуздзіў на 7 сутак арышту нібыта за лаянку. Палякову не запічілі каля 15 гадзінай, якія той правёў у міліцыі і залітараты часавага ўтырымання. У судзе супраць яго сведчыла **Натальля Пруднікава**, супрацоўніца ідэалагічнага аддзелу адміністрації Чыгуначнага раёну Гомеля.

Машыну карадынатара руху «За Свабоду» **Уладзімера Кацоры** спыніла **ДАІ**, а пасля ў пастарунку на яго быў складзены пратакол нібыта

за нецензурную лаянку. Гомельскі суд пакараў спыніць Кацору 7 суткамі адміністрацыйнага арышту.

У Нясвіжы

На **Насту Азарку** 9 кастрычніка міліцыяны склалі пратакол за расклейванне налепак. Суд мае адбыцца ў канцы кастрычніка.

СП

250 тыс. руб. Адначасова суд пастанавіў слагаць з арганізацыі 155 мільёнаў рублёў падаткі і штрафы за іх наյплату. Рахунак БХК арыштавалі, а супраць яе кіраўнікі залітараты спраўю. Потым яе закрылі, але старшыня БХК **Тацяна Процька** не выключала, што справу ў любы момант могуць аднавіць.

Свабоду прэсе

У Смалівічах у цэнтральным сквэрэ прыйшла акцыя ў падтрымку незалежнай прэсы пад называй «Чытаем свабодную прэсэ». Тузін актыўістаў грамадзянскай кампаніі «За Свабоду» дэмманстраваўчы газету «Свабода». Па заканчэнні акцыі міліцыяны затрымалі восем чалавек. Праз гадзіну маладых людзей вызвалілі, газеты сканфіскавалі.

Шукалі ўгнаені

У Светлагорску міліцыя правяла ператрус у кватэрэ мясцовых актыўістаў **Тэльмана Маслюкова**. Участковы інспектар, старшы лейтэнант **Дзяніс Каткавец** і съледчы, лейтэнант **Дзымітры Казак** шукалі кайстры ў мінеральныя ўтварэннія ў кінжых шафах. Раней сваяк **Маслюкова** фігураваў у справе крадзяжу мінеральных утварэнніяў. Тады справу спынілі за адсутнасцю складу злачынства. Варта нагадаць, што ў верасні Т. Маслюкова выклікалі на допыт у КДБ паводле крымінальнай справы «Маладога фронту».

інстанцы ў адносінах да двух удзельнікаў сустрэчы з П. Севярынцам, што прыйшаў ў Берасці 19 жніўня, — **Юрася Бакуру**, які быў штрафаваны на 3 базавыя велічыні, а таксама **Любові Проневіч** (ей было вынесена паліпредзяньне).

Ператрэслі гомельскую АГП

У Гомелі супрацоўнікі УКДБ наладзілі ператрус на ofісе абласнай арганізацыі АГП. Ператрус падлізі супрацоўнікі КДБ капітан **Андрэй Юрэвіч** і маёр **Юры Назарэнка**, якія прад'явілі санкцыю прокурора Гомельскай вобласці **Алега Палавінкі**. Супрацоўнікі КДБ патлумачылі, што съледчыя мерапрыемствы на ofісе АГП адбываюцца ў рамках крымінальнай справы, заведзенай у дачиненіі асобай, што дзеўнічаюць ад імя незадзістраванай арганізацыі «Малады фронт».

Саўмін недатыкальны

Вышэйшыя гаспадарчы суд адхіліў скаргу Беларускага Хельсінскага камітэту на Савет міністэрства і Міністэрства фінансаў. Прадстайнік Саўміну на разгляд справы нават не з'явіўся. Нагадаем, трэйды тады БХК абклалі паддаткам на замежную дапамогу паводле праграмы ТАСІС. Між тым, раней з гэтай дапамогой паддатак ня бралі. Улада патлумачыла новаўядзенныя зъменіні ў закон аб падатка-абкладанні, якія ўнёс парламэнт.

Арыштаваную маёмасьць БХК ацанілі ў

Кастрычнік — месец смутку і памяці для беларускіх і расейскіх журналістаў

Роўна год таму, 7 кастрычніка 2006 году, у Маскве была застрэлена журналістка «Новай газеты», праваабаронца Ганна Паліткоўская. Тры гады таму, 20 кастрычніка 2004 г., у Менску забілі журналістку газеты «Салідарнасць» Вераніку Чаркасаву.

Абедзьве жанчыны былі пазбаўленыя жыцця ва ўласных дамах, з дзікунскай жорсткасцю і цынізмам. Абедзьве журналісткі пісалі на «кнізручных» для ўладаў тэмы, што дазваляе грамадзянкаму казаць пра палітычныя матывы забойстваў. Абодва злачынствы дагэтуль застаюцца нераскрытымі.

Таму кастрычнік — эта яшчэ і месец пытанняў, якія задаюць мы, калегі Веранікі і Ганны:

Чому нашы журналісты гінучы ў мірны час, ва ўласных дамах?

Чому расследаваныя гэтых справаў выклікаюць усё больш пытанняў і не даюць адказаў?

Хто стаіць за гэтымі забойствамі, спрабуючы запалохаць нас?

Патрабуем праўды!

ГА «Беларуская асацыяцыя журналістаў», Цэнтар экстремальнай журналістыкі Саюзу журналістаў Рэспублікі Беларусь

Цёмная матэрыйя

Стараадаўнія рэлігійныя ўяўленыя пра бясконцае змаганьне съветлага й добра га чаткаў, можна сказаць, знайшлі сваё эксперыментальнае пацверджаньне ў фізыцы. Піша Віталь Тарас.

Пакуль у Рәсей ўсур'ёз рыхтуюца ўводзіць «асновы праваслаўя» для малодшых клясаў, Рада Эўропы пастановіла рэкамэндаваць усім навучальным установам цалкам адмовіцца ад выкладання тэорыі боскага паходжання съвету (крэацыянізму) як ненавуковай. Насамрэч, праблема (калі лічыць гэта праблемай), палягае на тым, што карціна Сусьвету, атрыманая на падставе сучасных навуковых звестак, выглядае куды больш складанай, а галоўнае — куды больш цікавай.

«Дзірка» ў Сусьвete

Які школьнік сёньня ня ведае тэрміну «Вялікі Выбух»! Яго ўвёў у навуковы ўжытак у 1946-м амэрыканскі фізык, тройчы ляўрэт Нобелеўскай прэміі Георгій Гамаў (былы савецкі навуковец, які збег з СССР у 1933-м). Паводле ягонай тэорыі, якая абапіралася на тэорыю адноснасці Айнштайна, Сусьвет узынік 13 мільярадаў гадоў таму са звышшчыльнай субстанцыі са звышвысокай тэмпэратурай, і з таго часу ён бясконца пашыраецца і астывае. Гамаў прадказаў таксама адкрыццё так званага «рэліктавага выпраменівання» у космасе — адгалоскаў пачатку Вялікага Выбуху.

У 1978 годзе Нобелеўскую прэмію за эксперыментальнае пацверджаньне тэорыі Гамава атрымалі Арно Пэнзіяс (немец, які збег у ЗША з гітлераўскай Нямеччыны) і амэрыканец Робэрт Уілсан. Пазней быў створаны спадарожнік WMAP (мікraphвалевы анізотропны тэстэр Уілкінсана), які назірае за тым самым рэліктавым выпраменіваннем. Дык вось, нядайна гэты спадарожнік выявіў гіганцкую «дзірку» ў сузор’і Эрыдана. У гэтай дзірцы памерам «усяго» ў дзесяць тысячаў мільярадаў кіляметраў, няма анічога — нават рэліктавага мікraphвалевага

выпраменівання. Абсалютны нуль. Між тым, гэтае фантастычнае адкрыццё пацвярджае тэорыю аб існаванні так званай цёмнай матэрыйя. (Паняцце, якое першым прапанаваў Айнштайн). На думку навукоўцаў, яна павінна была быць на першых этапах існавання Сусьвету. Паводле эксперыментальных разылікаў, адразу пасля Вялікага Выбуху разам з матэрыйяй узынікла й антыматэрыйя (сынонім «цёмнай матэрыйя»), якая выконвала ролю магніту для першых зорак. Дзякуючы цёмнай матэрыйі, можна сказаць, Сусьвет і разагрэўся.

Галоўны парадокс у тым, што для назіральніка, нават узброенага прыборамі, цёмная матэрыйя практычна незаўажная — яна не выпраменівае съятла ці радыяцыі, яна мае толькі сілу прыцягнення. Да кладнай — антыгравітацыі.

4%

Большасць сучасных фізыкаў сыходзяцца на тым, што доля антырэчыва ў Сусьвete складае каля 96 адсоткаў яго аўтому і масы. «Мы лічым, што разумесм Сусьвет, але на самай справе мы гаворым толькі пра чатыры яго адсоткі», — сказаў неяк ляўрэт Нобелеўскай прэміі па фізыцы 1980 году Джэймс Уотсан Кронін. Паводле ягоных словаў, 73% Сусьвету складае цёмная энэргія — гіпатэтычная форма энэргіі, якая мае адмоўны ціск і якая раўнамерна запаўняе ўсю простору. Яшчэ 23% — цёмная матэрыйя, нераспазнаны матэрыйял, які мацуе Ўніверсум і паскарае яго пашырэнне. 4% атамаў і малекулаў складаюць так званую нармальную матэрыйо, альбо, кажучы словамі выкладчыкаў навуковага камунізму, «аб’ектыўную рэальнасць, дадзеную нам у адчуваннях...» Цёмную матэрыйю нельга выявіць ніякім чынам, нават з дапамогай прыбораў. Аднак яе прысутнасць

можна давесыці, бо пад яе ўздзеяньнем скрыўляеца выпраменіванне далёкіх галіктых. Мы можам пераканацца ў існаванні цёмнай энэргіі на прыкладзе іх разыбгання. Прычым, разыбганне, як выявілі астрафізыкі, парадаксальным чынам адываеца з усё большым паскарэннем, наступаючым сілам гравітацыі.

Сёньня ёсьць дзіве асноўныя гіпотэзы, пабудаваныя на падставе тэорыі Вялікага Выбуху. Першая: Сусьвет, дасягнуўши максимальная памеру, «схлопваеца», пасля чаго адываеца новы выбух. То бок, Сусьвет як бы бясконца пульсуе. Другая: Сусьвет пашыраецца бясконца. Зразумела, сіламі сёньняшняй навукі немагчыма сканструяваць кампутарную мадэль Універсуму. Для таго, каб ацаніць правільнасць тae або іншай гіпотэзы, трэба было б пражыць, прынамсі, некалькі мільярадаў гадоў. Але выглядае на тое, што стараадаўнія рэлігійныя ўяўленыя пра бясконцае змаганьне съветлага й добра га чаткаў, можна сказаць, знайшлі сваё «эксперыментальнае» пацверджаньне. Праўда, усё залежыць ад становішча назіральніка — «цёмнае» й «съветлае» могуць мяняцца на свае прошлелгасці: з гледзішча прадстаўніка «нормальнай» матэрыйі і з гледзішча прадстаўніка матэрыйі «цёмнай» усё можа бачыцца інакш.

Ня сынілася нашым мудрацам

Жарты жартамі, але прагрэс у галіне астрафізыкі за апошнія дзесяцігодзінды сапраўды ўражвае. Калі зусім нядайна гэту навуку параўноўвалі з палеанталёгіяй (бо бачны нам Сусьвет ёсьць, насамрэч, карцінай Вялікага Выбуху на момант некалькіх мільёнаў гадоў таму), дык сёньня астрафізыка апэруе эксперыментальнімі звесткамі й кампутарнымі мадэлямі. Навукоўцы прадказваюць, што ў бліжайшыя гады будуть эксперыментальнымі шляхамі выяўленыя «антыхасцінкі», якія кардынальна адрозніваюцца па сваёй прыродзе ад вядомых нам барыёнаў (пратонаў, нэўтронаў, нэўтринаў і г.д.)

Цікава, аднак, што ў той самы час у галіне дасьледаваньня чалавека — у прыватнасці, вывучэння законаў дзейнасці яго цэнтральнай нэрвовай систэмы і псыхікі — навука прасунулася наперад (калі ўвогуле прасунулася) куды менш. Дастаткова сказаць, што ў галіне фізыялогіі й мэдыцыны Нобэлеўскую прэмію за адкрыцьцё мэханізму ўмоўных рэфлексаў фізыёляг Іван Паўлаў атрымаў ажно ў 1904 годзе. А Роджэр Спэры за адкрыцьцё функцыянальных адрозненняў паўшар'яў галаўнога мозгу атрымаў Нобэля толькі праз 77 гадоў. Ні да, ні пасъля гэтага вялікіх адкрыцьцяў у галіне вышэйшай нэрвовай дзейнасці адзначана не было — прынамсі,

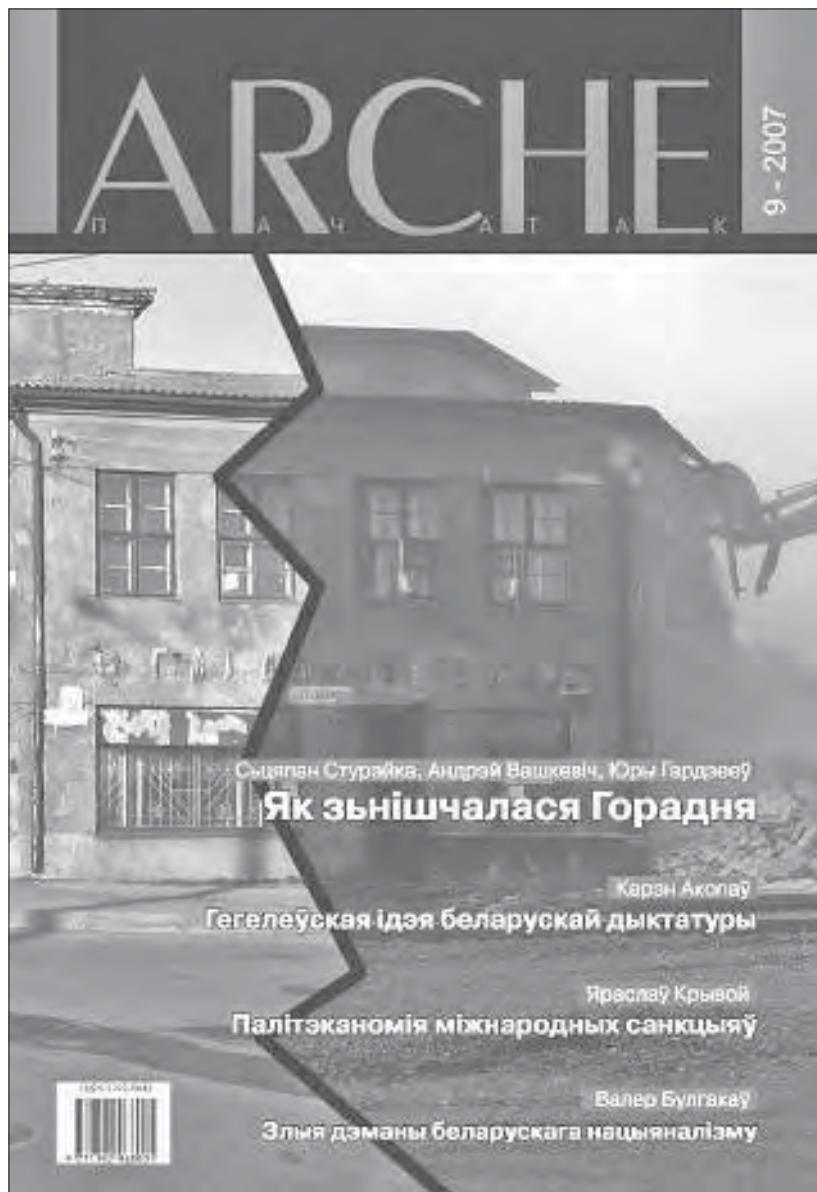
Нобэлеўскім камітэтам. Ці азначае гэта, што прынцыпы дзейнасці галаўнога мозгу чалавека ўжо цалкам вывучаная і ніякіх адкрыцьцяў у гэтай галіне чакаць ня съед? Наўрад ці.

Але на сёньняшні дзень інтэлектуальны, творчы, а галоўнае, маральны бок дзейнасці homo sapiens выглядаюць сутэльнай загадкай.

Якім навуковым спосабам можна патлумачыць, напрыклад, той факт, што фізык родам зь Беларусі Жарэс Алфёраў, нобэлеўскі ляўрэат 2000 году (за вывучэнне паўправаднікоў), адзін з падпісантаў знакамітага ліста дзесяцёх акадэмікаў РАН супраць

абавязковага выкладанья праваслав'я ў навучальных установах, пагадзіўся ўвайсьці ў съпіс Кампартыі Рассейскай Фэдэрацыі на сёлетніх выбарах у Думу? Акадэмік Алфёраў пазначаны ў фэдэральным выбарчым съпісе другім нумарам, адразу ўсьлед за лідэрам КПРФ Зюганавым, які нядайна выступіў у падтрымку... таго самага выкладання Закону Божага ў школах. Гэту прапанову РПЦ Зюганаў назваў слушнай, бо, на яго думку, «праваслаўная культура ляжыць у аснове разьвіцця» Рэспублікі. Магчыма, тлумачэныне падобных фэноменаў трэба шукаць недзе ў глыбінях цёмнае матэрыі?

Пытайцеся ў распаўсюднікаў НОВЫ НУМАР

Неверагодныя прыгоды ўкраінцаў у Беларусі

Украінскі грамадзянін съцвярджае, што беларускае ДАІ жорстка зьдзекавалася зь яго і ягонай сям'і.

Жыхар Белай Царквы (Кіеўская вобласць) Рыгор Аляксеенка 2 жніўня прыехаў зь сям'ёй у Віцебск, на сустэрчу з былымі саслужыўцамі. Мерапрыемства праходзіла ў 103-й паветрана-дэсантнай дывізіі. Праводзіўся і конкурс вайскова-патрыятычнай песні, у якім удзельнічала 13-гадовая дачка Настася. Пасыль ўрачыстасцю ў яны выпраўліліся дахаты. Машыну вяла жонка Кацярына.

Калі да мяжы заставалася кілямэтраў сорак, падзеі сталі разгортвацца, як у дэтэктыве.

— Было ўжо поначы, вакол лес. І тут нашу машыну спыняюць людзі, апранутыя ў форму супрацоўнікаў ДАІ, — расказвае Рыгор Аляксеенка. — Інспектар паведаміў, што кіроўца перавысіў хуткасць, і простым тэкстам сказаў: вы «папалі на бабкі». Жонка стала пярэчыць, на што ёй было прапанавана заплаціць 100 доляраў і валіць преч. Але мы не зьбіраліся плаціць! Но гэта значыла б прызнаць свою віну, а мы ніякіх правілаў не парушалі. Што мая жонка і заявіла міліцыянту. У адказ та-кое панеслася... Ён абазваў яе «хахляцкай прастытуцтвай» — і гэта ў прысутнасці дачкі! Я папрасіў дашнікаў паводзіцца прыстойна. Тады адзін з міліцыянтаў выцягнуў пістолет з словамі: «Я табе зара пушчу кулю ў лоб і прыстрэлю, як сабаку. Як польскія паліцыянты прыстрэлі хахла» (Відавочна, мелася на ўвазе забойства грамадзяніна Ўкраіны Сяргея Кудры, застрэлена га ў 2001 г. на вачах у цяжарнай жонкі — «Факты»).

Сям'я дэсантніка Аляксеенкі.

— Вы ўпэўненыя, што гэта была міліцыя? Можа, нехта на дарозе разбойнічаў...

— Акурат гэтага мы і спалохаліся! Падумалі, што маем справу з пераапранутымі бандытамі. Таму, скарыстаўшыся паўзай, ускочылі ў машыну і паймалі ў люднае месца — да прапускнога пункту «Новая Гута».

— Дагнالі нас толькі на прапускным пункце. Пад'ехалі ажно троі міліцэйскія аўтамабілі. Жонку і дачку выцягнулі з машыны і абышліся, як зь небяспечнымі злачынцамі: рукі на капот, ногі на шырыню плячэй. Дачку пару разоў выцяглі галавой аб машыну, міліцыянт піхнуў яе на гой... Мяне спрабавалі выцягнуць з аўто, але калі я ўбачыў, што чыняць з маімі блізкімі, выскочыў сам. І, натуральна, атрымаў сваё. Пазней, калі нам выклікалі хуткую дапамогу, у мяне зафіксавалі цялесныя пашкоджанні, а дачку шпиталізавалі з дыягнозам «выпен лобнай вобласці».

На шум падняліся памежнікі. Памятаю, нехта зь іх крикнуў: «Бі па нырках, каб съядоў не засталося». Мні закулі руکі ў кайданкі і мяне закінулі за

сыпінку сядзеньня аўтамабіля.

Калі нас прывезлі ў Гомельскі РУУС, падпалкоўнік міліцыі, які тады быў у дзяжурнай частцы, сказаў: «Вас, хахлоў, з вашай «памаранчавай» рэвалюцыяй трэба было расстраляць, як сабак. Машыну б пусцілі пад адхон, яна б разам з вармі згарэла, і нам бы нікто нічога не даказаў!» Калі з памяшкання выйшлі практична ўсе, адзін з міліцыянтаў на свой страх і ризику выклікаў «хуткую». Дачку забралі ў больницу, аказаўся дапамогу, пасыль чаго яна з жонкай вярнулася ў райадзел.

Зьдзекі цягнуліся да 4 гадзінай раніцы. Пасыль мяне пасадзілі ў машыну і звязывалі ў ізалятар часовага ўтрымання. У ізалятары мяне зьмясьцілі ў бетонную камэрку да мясцовых бамжоў, папярэдне распрануўшы... дагала.

У жонкі забралі правы й на-клалі штраф, эквівалентны 800 долярам. Машыну, праўда, удалося забраць... Мая дачка заявила, што больш ніколі ў жыцці не падедзе ў Беларусь.

— Звычайна іншаземцы, якія трапілі ў гісторыю за мяжой, спрабуюць звязацца з консульствам. Ці далі вам такую магчымасць?

— Мне нават адваката не далі! Раніцай 4 жніўня, даславілі ў суд Гомельскага раёну, дзе прызналі вінаватымі паводле шэрагу артыкулаў: абвінавацілі ў дробным хуліганстве, супрацоўнікамі міліцыі ў часе выканання імі службовых абязязкаў. Было прынята раптэнне спагнаць зь мяне 1 мільён 302 тысячи рублёў.

Калі сустрэліся ў верасьні ў Беларусі з украінскім консулам, я прапанаваў яму праехаць у майі машыне, а не ў ягонай, з дыпламатычнымі нумарамі. Мы пабывалі ў дашнікаў, заехалі ў кавярню пабедаць і накіраваліся да Новай Гуты. З улікам папярэдняга сумнага досьведу, я быў вельмі асцярожны, хоць і ехаў са звычайнай для сябе хуткасцю 90 км/г. Мая машына абсталяваная систэмай «аўтакруіз», якая дазваляе аўтамабілю рухацца з зададзенай хуткасцю. Што не запікодзіла ДАІ зноў спыніць нас.

Міліцыянты прадэмантравалі нам радар, дзе былі зафіксованыя чыесьці 140 кіляметраў у гадзіну. Я вёў сябе вельмі спакойна, але мяне зноў пачалі абвінаваць у хамстве і нецензурных выразах.

Пасыль таго, як падышлі ў адрэкамэндаваліся консул і юрист, міліцыянты зъехалі.

* * *

Газета «Факты» звярнулася па камэнтар да консула Ўкраіны ў Беларусі Васіля Сярдзятэ, які быў адным з удзельнікаў сустрэчы на дарозе з супрацоўнікамі беларускага ДАІ.

— Ведаецце, у мяне склалася такое ўражанье, што гэтая сустрэча была невыпадковай. Нібыта нехта падаслаў гэтых дашнікаў, каб мы цалкам упэўніліся ў словах Рыгора Аляксеенкі. Так што ўсё, што ён паведаміў у сваёй заяве на імя пракурора Гомельскай вобласці, я пацвярджаю. Справу Рыгора Аляксеенкі мы трymаем на кантролі. Зьбіраюцца асабісты ўзяць удзел у паседжанні 10 каstryчніка.

Паводле ўкраінскай газеты «Факты»

Малітва за паэтаў

была ў нядзелю ў Чырвоным касьцёле. Піша Наталка Бабіна.

У гэтую нядзелю ў менскім касьцёле Св. Сымона і Алены адбылася прэзэнтацыя кнігі Рыгора Барадуліна: другога дапоўненага выдання ўжо знамітай кнігі «Ксты», зборніка вершаў «Быць!», кнігі перакладаў «Гуканьне паэзіі Ўсходу», а таксама выдадзенай у Японіі кнігі «Малітва ветру» (вершы Барадуліна ў перакладзе на японскую).

Самую працяглую частку прэзэнтацыі складала імша, падчас якой ксёндз-пробашч касьцёла Ўладыслаў Завальнюк заклікаў прысутных моліцца за «настайнікаў людзей» — беларускіх паэтаў ды пісьменнікаў, а самім пісьменнікам пажадаў «чыстай мовы ва ўсіх сэнсах гэтых словаў».

Людзей на імшу прыйшло шмат — памяшканье было запоўненае, багата хто стаяў у праходах. Пасля заканчэння многія засталіся і на самую прэзэнтацыю. Чыгачы ў народнага паэта самыя розныя: ад вельмі сталых бабулек у мілых хустачках да дагледжаных паняў бальзакаўскага ўзросту і хлопчыкаў-маладафронтайцаў. «Прыйшоў па падпітку для души, — сказаў мне Юрась С., сябра незарэгістраванай арганізацыі «Моладзь БНФ»

— У чацвер мяне маюць судзіць за «нечэнзурную лаянку ў грамадzkім месцы», рыхтуюся да найгоршага: думаю, пасадзяць на час правядзення «Эўрапейскага маршу». Залішне гаварыць, што сам выгляд Юрася пераканаўча сьведчыў пра тое, што гэты чалавек ніколі ня будзе брудзіцца лаянкай...

Людзі цёпла віталі свайго паэта. Пісьменнік Валянцін Тарас казаў: «Што такое Барадулін? Барадулін — гэта мова. Барадулін — гэта слоўнік. Гэта — съветапогляд і съветаадчувањне. Гэта — уся гісторыя народу!»

На імпрэзе прысутнічалі і дыпліматы. Часовы павераны Японіі ў Беларусі спадар Каікэ Такаюкі адзначыў, што Беларусь і Японія падобныя існаваннем у абедзівюх моцнай паэтычнай традыцыі, і выказаў радасць, што мае магчымасць пазнаёміцца з літаратурнымі багаццямі Беларусі. Амбасадар Швэціі Стэфан Эрыксан на вельмі чистай і цёплай беларускай павіншаваў прэзэнтанта і сказаў, што быў бы рады больш чым хто, калі б менавіта Рыгора Барадуліна ўганаравала Нобелеўскай прэміяй швэдзкая Акадэмія навук...

Сам паэт выглядаў троху стомленым, але шчыра ўдзячным. У сваім кароткім слове ён згадаў пра сустречу з Папам Янам Паўлом II і пра тое, як прыемна было чуць з вуснаў пантыфіка беларускую мову, а потым падзякаў усім, хто яго чытаў і прачытае...

На прэзэнтацыі я набыла зборнік «Ксты», зь якім, да сораму свайго, не была раней знаёмая. І астатак дню праўляла чытаючы. Міхась Скобла вельмі трапна назваў анталёгію беларускай паэзіі «Краса і сіла». Гэтыя слова, канечніе, тычацца і вершаў Барадуліна. І яшчэ адно азначэнне скраду з інтэрвію, якое рабіў спадар Скобла з народным паэтам. Адказваючы на пытаньне, ці ёсьць розніца, дзе чыгачі вершы — у Доме літаратара ці ў касьцёле, паэт адказаў, што ў касьцёле больш адказна, напружана і ўдзячна. «Там нельга фальшывіць, вырабляцца, выстаўляць сябе. Памятаю надпіс у нейкім касьцёле: «Ціха! Бог блізка». І мяне ў храмах не пакідае адчувањне, што Бог блізка».

Блізкасць Бога — і блізкасць сапраўднай паэзіі — адчулі многія з тых, хто быў у нядзелю ў Чырвоным касьцёле. Троху шкада, што прэзэнтацыя супала па часе з закрыццём міжнароднага паэтычнага фэстывалю «Парадак слоў», якое ў гэты ж час праходзіла ў музэі Багдановіча, і аматарами паэзіі даводзілася выбіраць паміж гэтымі двумя мерапрыемствамі.

Бабры затапілі радзіму Купалы

Бабры сталі прычынай паводкі ў вёсцы Вязынка Маладачанскага раёну. Праз плаціну, якую на рацэ пабудавалі зьвяры, затапіла дарогу. Бабровая плаціна сама па сабе няшкодная. Аднак, вада праз норы трапляе ў суседняе возера. Адтуль — у канал, размываючы адзіную дарогу на маленъкі хутар. Тут жыве дванаццаць чалавек. Ні хуткая, ні пажарная, ні машына з газавымі балёнамі ўжо паўгоду ня можа праехаць.

Ці бяруць хабар ДАІшнікі?

Апытаць на сайце МУС засвядчыла: больш за палову рэспандэнтаў п'ёўныя, што супрацоўнікі ДАІ бяруць хабар. Станоўча адказали 53,17% (1324) чалавек. 20,52% (511) рэспандэнтаў п'ёўныя, што раней ДАІшнікі бралі хабар стала, але ціпер робяць гэта радзей, бо пабойваюцца. А вось 17,35% (432) лічаць, што супрацоўнікі ДАІ бяруць хабар рэдка. Сярод апытаных 8,96% (223) складалі некіроўцы, але яны выказалі ўпэўненасць, што хабар ДАІшнікі бяруць. Варыянт адказу «не бяруць хабар» увогуле ня быў прадстаўлены.

Тэрапэйту пагражае 6 гадоў за даведку аб вызваленіні ад заняткаў

У Баранавічах адбыўся суд па справе лекара, якай абвінавачваецца ў хабарніцтве.

Маладую жанчыну, на ўтрыманні якой знаходзіцца дзіця, вінаватаць у атрыманні 30 доляраў ад студэнткі, якой нібыта была патрэбна даведка аб вызваленіні ад заняткаў.

Праўда, валюту пры затрыманні міліцыянты не

знейшли. Мечаныя доляры апынуліся ў іншай супрацоўніцы паліклінікі. Студэнтка на суд не зявілася, адшукаць яе не змаглі.

Тэрапэйт, якой пагражае 6 гадоў пазбаўлення волі, прадаставіла суду даведку судмэдэкспэртызы. Дакумент съведчыць, што на сцёгнах і плячах жанчыны шматлікія крывападцёкі. Паводле словаў лекара, яна атрымала іх падчас допыту, калі зь ёй груба абыходзіліся. Жанчына нават некалькі разоў страчала прытомнасць.

Штанге патрэніруе трэнэраў

Галоўны трэнэр зборнай Беларусі па футболе Бэрнд Штанге 23 кастрычніка правядзе сэмінар для трэнэраў вышэйшай лігі. З імем Штанге звязанае надзея на выхад беларускага футболу на новы ўзровень.

Беларус на чэмпіянаце съвету па кампьютарных гульнях

З 3 па 7 кастрычніка ў амэрыканскім Сыэтле прыйшло World Cyber Games (WCG). Беларусь на чэмпіянаце прадстаўляў Аляксандар Драмкоў з Дзятлава. Чэмпінат съвету па кампьютарных гульнях бярэ свой пачатак ад 2000 г. Ініцыятарам яго правядзення стала Паўднёвая Карэя. Прызавы фонд складае \$500 000.

Каштаны цвітуць, бо паміраюць

У Менску на праспэкце Машэрава (былыя вуліцы Варвашэні, Ерусалімская, Дразда) цвітуць каштаны. Як патлумачылі эколягі, гэта рэакцыя дрэваў, вырачаных на хуткую пагубу. Дрэвы паміраюць ад таго, што будаўнікі знялі са ракасантымэтровы

**Міні-міс
съвету-2007
стала
менская
васьмі-
клясніца
Ліяна
Гумарава.
Яна
апярэдзіла
36 суперніц з
розных
краін. На
конкурс,
апроч песні
яна
прадставіла
ікебану з
васількоў і
рамонкаў.**

слой ґрунту, каб зрабіць заезд на паркоўку больш пакатым. Адкрыліся карані. Восем каштанаў ужо загінулі, 15 змагаюцца за жыццё. Яны выпусылі бутоны ў надзеі, што зьявішча насенне, якое працягнёт род.

У магілёўскай школе апячатаў разэткі

Менавіта так дырэктар магілёўскай дзіячай школы мастацтваў №1 Ніна Саленкіна вырашила эканоміць электраэнэргію і тым самым прытрымлівацца энэргазьберагальнай Дырэктывы №3. Ціпер ужо нельга карыстацца электрычнымі чайнікамі і зараджаць мабільныя тэлефоны.

Недарод грыбоў і яблыкаў

Прычына недароду грыбоў відавочная: сухое надвор'е. Нават калі б прайшли дажджы, для грыбніцы патрэбна ня менш за 10 дзён, каб яна «адрэагавала». «Неўраджай» адбіўся на нарыхтоўках. Падасінавікі і бабкі прымаюцца ад

насельніцтва па 1,5—2 тыс. рублёў за кілёт, лісічкі — па 4—5 тыс., белыя грыбы — па 5—7 тыс. Неўраджай на яблыкі таксама адбіваецца на закупных цэнтрах. Апад бяруць па 350—400 рублёў, таварныя яблыкі (знятыя ўручную) — па 1—1,3 тысячи за кг.

«Дохлая малпа» з Бабруйску на службе ў Крамля

Пракрамлёўскі рух «Наши» адправіў у агітацыйны тур па расейскіх гарадах бабруйскі вандройны тэатар «Дохлая малпа». Мэта туру — паказаць «сапраўдны твар расейскай апазыцыі». Сярод пэрсанажаў «спектаклю» «Другая Расея» — Міхаіл Касцянаў, Гары Каспараў, Ірына Хакамада, Эдуард Лімонаў, Міхаіл Хадаркоўскі, Барыс Беразоўскі і арганізатар апазыцыі Дзядзя Сэм.

**МБ, СП, АК паводле
БЕЛТА, Радыё Рацыя,
Эўрапейскае радыё для
Беларусі Менск-Навіны,
АНТ, Звязда, s13.ru,
БелаПАН, Польскае
радыё для замежжа**

Нацыя хоча адчуць сябе камандай

Посыпех беларускіх баскетбалістак парадуноўваюць з з хакейнай удачай на Алімпіядзе ў Солт-Лэйк-Сіці. Краіна прагне камандных перамог. Піша Зыміцер Панкавец.

Яшчэ ніколі ў найноўшай гісторыі нашага спорту зборны ў гульнявых відах не завеёвалі мэдалёу на чэмпіянатах сьвету ці Эўропы. І гэтым разам у посыпех беларусак ніхто ня верыў. Тым больш, што на гэтае прэстыжнае спаборніцтва ў Італію каманда Анатоля Буяльскага ехала абсалютным дэбютантам. Нават на чэмпіянат зборная выйшла з другога месца ў адборачнай групе, саступіўшы гречанкам. Беларуская каманда глядзелася аўтсайдэрам у кампаніі гішпанак, сэрбак і харватак, зь якімі трапіла ў адну группу. І першы матч толькі пацвердзіў пэсымістычныя прағнозы — саступілі гішпанкам практычна ва ўсіх кампанэнтах гульні.

Але пасылья здарыўся цуд: адна за адной былі разгромленыя балканскія зборныя Сэрбіі і Харватыі. Нашы трапілі ў другі этап! Калі ўдаства перамагчы хадзя бу адным з трох матчаў другога этапу, удаства зачаліца за чвэрцьфінал. Адужаць мабільных францужанак і магутных расіянок (яны сталі—такі пасылья чэмпіёнкамі) камандзе Анатоля Буяльскага не ўдалося. Стаяка рабілася на апошнюю гульню з гаспадынямі турніру

АНДРЭЙ ЛІНКЕВІЧ

— італьянкамі. Хоць трыбуны стадыёну ў Артэні раўлі, падтрымліваючы замлячак, хоць судзейства было не заўжды аб'ектыўным (у спрэчных момантах судзьдзі часыцяком бяруць бок гаспадароў поля), беларускі даказалі, што яны мацнейшыя — 66:51.

Акрыленыя посыпехам беларускі літаральна зъмялі з дарогі чэмпіёнак Эўропы з Чэхіі, зь якімі давялося сустэрэцца ў чвэрцьфінале. Наставіца Верамеенка, Алена Леўчанка, Наталья Марчанка, Наталья Трафімава, Ма-

рына Крэс, Кацярына Сныціна, Святлана Вольная даказалі, што яны вартыя працягнучы барацьбу за мэдалі — 52:46.

Але шлях да фіналу закрылі ўсё тыя ж гішпанкі, на якіх беларускі ўжо раз апякліся. Суперніц упэўнена вяла да перамогі бліскучая Амая Вальдэмора. Сярод нашых дэзючатак такога лідэра ў той вечар не было. Золата і срэбра выявіліся недасяжнымі для нашай каманды сёлета.

Падчас гульні за бронзу падтрымаць нашых суперніц

— латыскіх баскетбалістак — прыйшоў прэзыдэнт краіны Валдзіс Затлерс. І пабачыў з трыбуны разгром сваёй каманды. Ужо ў сярэдзіне трэцяй чвэрці перавага нашых дэзючатак складала больш за дваццаць пунктаў. Але на апошній чвэрці дэзючаты прымусілі пахвалявацца: пэўна, сказаўся стома і напруженне, і разрыў пачаў імкліва скарачацца. За пяць хвілін да фінальнага сьвістка перавага складала ўсяго чатыры пункты. Аднаку вырашальнія хвіліны гульню на сябе ўзялі лідэры зборнай — Наставіца Верамеенка, Таціяна Троіна, Алена Леўчанка, Наталья Марчанка. Беларускі перамаглі 72:63. У нас бронза!

Дзіўна было сачыць за Беларускім тэлебачаннем, якое мела права на паказ баскетбольных матчаў. Ня кожны дзень нашы спартуцы дасягаюць такіх посыпехаў. Але гульні за мэдалі ў жывым этэры не паказалі. Замест гэтага ў этэры «Ладу» нейкія маладзёжныя расказвалі анэктоты.

Мо такая няўага з-за таго, што баскетбол па-ранейшаму ўключаны ў сьпіс відаў спорту, якія маюць дэзяржаўныя даты і ліготы. У нацыянальным першынстве дагэтуль спаборнічаюць троі каманды — зь Менску, Барыса-

Працяг на старонцы 16.

АНДРЭЙ ЛІНКЕВІЧ

Кацярына Сныціна (справа) не пашкадавала фрызуры за мэдаль.

Працяг са старонкі 15.

ва і Горадні. Ёсьць таксама гомельская баскетбольная школа, якая дала зборнай рэдкіх па таленце Настасью Верамеенку (і яе роднага брата Уладзімера) і Алену Леўчанку. Але ўсяго гэтага надзвычай мала для паўнавартаснага дзеяньня інштытуту зборнай.

Беларуская каманда была адной з наймаладзейшых на сёлетнім першынстве. Яе лідэр — Настасьі Верамеенцы — усяго дваццаць. 28-гадовыя Святлана Вольная, Натальля Марчанка, Вольга Падабед і Натальля Трафімава лічачца «вэтэрэнкамі». (Для параўнання, Амаі Вальдэмора 31 год). Беларускай зборнай яшчэ гуляць і гуляць.

Большасыць нашых дзяўчак гартуюцца ў якасці легіянз-рак у моцных чэмпіянатах — Pacei, Польшчы, Ізраілю, Літвы, Гішпаніі. Алена Леўчанка дазвалася, пачым фунт ліха ў жаночай НБА. Ня выключана, што бліжэйшым часам туды трапіць і Насця Верамеенка. У панядзелак каманда прыляцела ў Менск. У аэрапорце быў фурор: сустракалі сто чалавек, з кветкамі і віншаваньнямі. Баскетбалісты дзяліліся плянамі на Алімпіяду-2008, куды яшчэ трэба праціцца. Шкадавалі, што зусім крышку не дацягнулі да золата. Кацярына Сныціна дэмантравала сваю новую — кароткую — фрызуру: яна заклалася з Настасьсяй Верамеенка, што дасыць сябе пастрыгчы, калі ўдасца заваяваць хоць які мэдал.

Анатоль Буяльскі быў несплатслоўны: «Мы шчаслыўы! Дзяўчата зрабілі сапраўдны подзывіг. Ніхто ў Эўропе ўсур'ё не ўспрымаў нашы намеры і амбіцыі. Мы заваявалі мэдалі, магчыма, і нечакана, але цалкам заслужана. Чэмпіянат нагадваў поле бітвы. Здараўых вельмі мала, але дзяўчата вытрымалі да канца».

Посыпех баскетбалістак па-радкоўваюць з хакейнай удачай на Алімпіядзе ў Солт-Лэйк-Сіці і перамогай Юліі Несцярэнкі ў Атэнах. Ёсьць і індывидуальны посыпех: Натальля Марчанка прызнаная найлепшай у Эўропе ў сваім амплюа і ўвайшла ў сымбалі-

**Трэнэр
Анатоль
Буяльскі:
«Чэмпіянат
нагадваў поле
бітвы».**

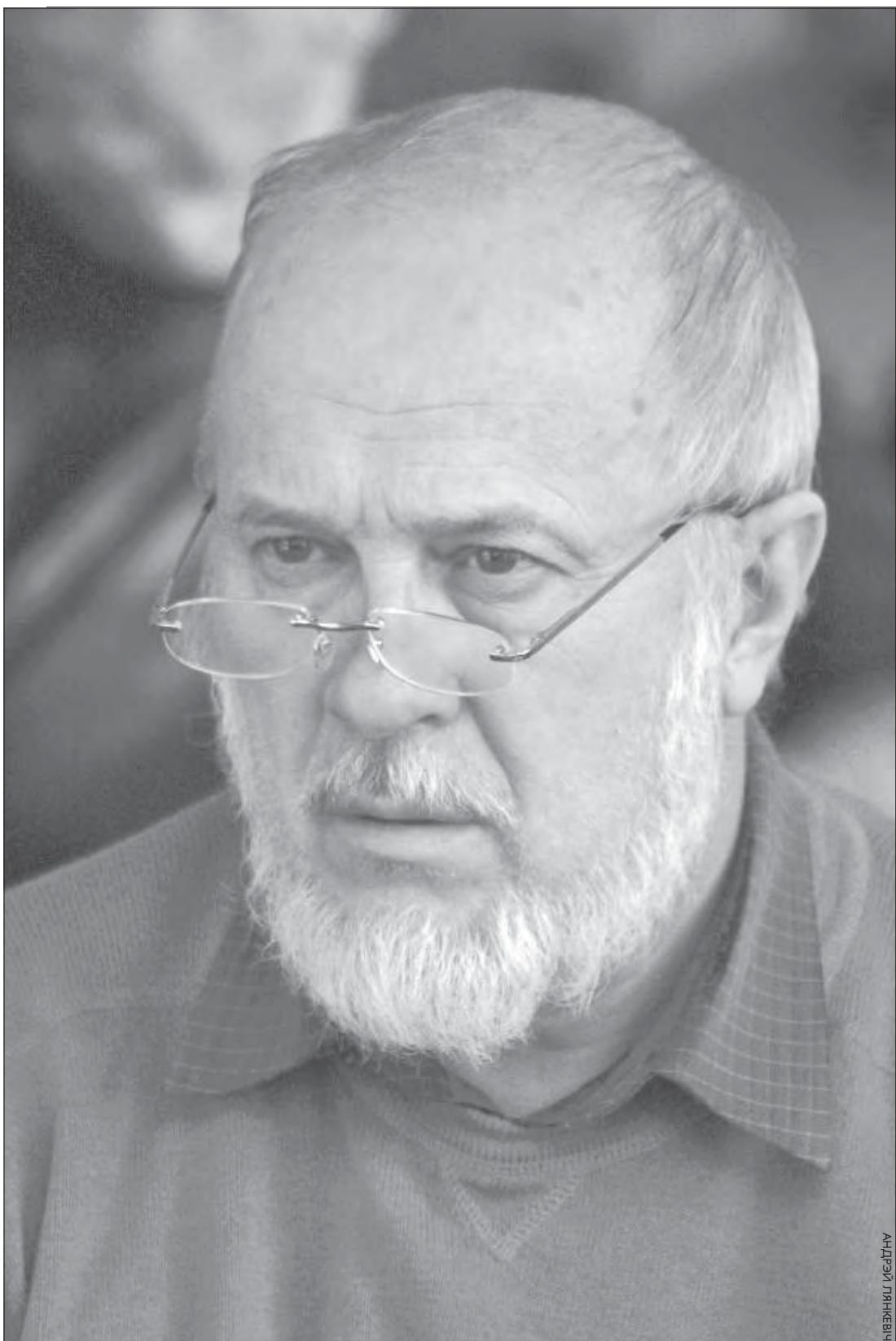
АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

**Самыя
адданыя
заўзятары
Марыны Крэс.**

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

IN
MEMORIAM

АНДРЭЙ ПЯНКЕВІЧ

Яўген Будзінас

Съмерць Яўгена Будзінаса нельга назваць нечаканай, апошнія гады ён цяжка хварэў, а ўсё адно сыход ягоны застаў зьняцку...

На ведаю, ці можна сказаць, што мы блізка сябравалі, але адносіны ў нас былі даўнія: некалі мы разам працавалі ў рэдакцыі газеты «Знамя юности». Амаль за сорак год між намі ўсялякае зда-

ралася, ад высокага да нізкага, але чаго не было ў нашых адносінах, дык гэта драбязы і будзённасыці, якіх ён не трываў. Яго ўвогуле як у жыцьці, гэтак і ў творчасыці цягнула да маштабнага, да вялікіх формаў і жанраў. Калі гэта дарога, дык «Дарога №1», калі бібліятэка, дык сусветная... Нездарма развязітаўся ён з усім і ўсім на чым-небудзь, а

раманам, які прэзэнтаваў гэтым летам у Дудутках — таксама адным з буйных ягоных праектаў, своеасаблівым сымбалем палітычнага і культурнага жыцьця Беларусі, найперш Менску, канца XX — пачатку ХХІ стагодзьдзя.

Сымбалем гэтага жыцьця шмат у чым застанецца і сам Будзінас, які быў падобны на свой час гэ-

таксама, як час быў падобны на яго. Час злому, зъмен, узвышэнняў і падзеньняў. Час, у якім Яўген Дамінікавіч апынуўся не выпадкова, а быў запатрабаваны ім як постаць яркая, адметная, якой ад гэтай пары і цяпер ужо назүсёды будзе не хапаць і часу, і мне.

Уладзімер
Някляеў

Віктар Абухоўскі

Ранцай 4 кастрычніка памёр адзін з самых таленавітых беларускіх археолягі Віктар Абухоўскі. Ён нарадзіўся 11 кастрычніка 1973 г. у вёсцы Сялец Смаргонскага раёну і не дажыў да свайго 34-годзьдзя ўсяго тыдзеня. Хвароба забрала яго імгнена, пакінуўшы нас у роспачы і безнадзеінасці. Яшчэ два месяцы таму ён з захапленнем расказваў мне пра Кавальцы — адно з самых старажытных палеалітычных паселішчаў, якое ён адкрыў і даследаваў калі Гродні на Нёмане. Страшна смучаны і стомлены ад палівой працы, Віктар марыў пра тыднёвыя адпачынкі у думе сваіх бацькоў калі Гродні...

Ён быў унікальным спэцыялістам. У 1998 г. Віктар скончыў Варшаўскі ўніверсітэт, атрымаўшы ступень «магістра археалёгіі».

Вучоба ў дактарантуре і праца над дысертаций давала яму магчымасць застасцца ў Варшаве. Вядомы польскі археолаг, прафэсар Інстытуту археалёгіі Варшаўскага ўніверсітету Анджэй Кэмпіста, казаў мне, што гэта быў самы лепшы ягоны студэнт, які апантана любіў археалёгію, вылучаўся незвычайнімі здольнасцямі, працавітасцю і эрудыцыяй. У тых гады пра здольнага беларускага хлопца, які вывучае археалёгію ў Варшаве, мне казалі многія польскія археолагі ў Krak-

ве, Познані ды іншых археалігічных цэнтрах Польшчы. Віктара любілі варшаўскія студэнты, якіх ён нястомнава вучыў палівой археалёгіі, вандруючы зь імі па Польшчы з адной экспедыцыі ў другую. Тым ня менш, ён не спакусіўся на ўніверсітэцкую працу ў Варшаве.

У 2003 г., пасля заканчэння дакторантуры, ён вярнуўся ў Беларусь, прагнучы працаўца ў беларускай археалёгіі. Выкладчыкам гісторычнага факультetu БДУ яго ўзялі не адразу, маўляў, не свайго гатунку, з замежным дыплёмам. Толькі са студзеня 2004 г. ён пачаў выкладаць, працуячи на катэдры археалёгіі і спэцыяльных гісторычных дысцыплін, адначасова займаючыся навукай у Інстытуце гісторыі Акадэміі Навук. У 2003 г. у Польшчы выйшла ягоная манаграфія — унікальны каталог археалігічных знаходак з тэрыторыі Беларусі, якія многія дзесяцігодзьдзі захоўваліся ў фондах Дзяржаўнага археалігічнага музею ў Варшаве. Іх пошуку і апрацоўцы Віктар прысьвяціў некалькі гадоў свайго жыцця.

Іншуючы сваёй незвычайнай энэргіі і прыцягальнасці, яму ўдалося згрупаваць вакол сябе зацікавленых у археалёгіі студэнтаў. Калі раней на археалігічную спэцыялізацыю студэнтаў заганялі ледзь ня сілай, то да Абухоўскага яны пайшлі самі. На нейкі момент давялося нават уводзіць колькаснае абмежаванне. Створаны ім археалігічны клуб становіцца адным з самых папулярных на факультэце. Бурная студэнцкая археалігічная плынь, бадай, адна з асноўных дамінантаў і пазытыўных зъяўлюе сёняняшняга жыцця гісторычнага факультету БДУ.

Віктар быў захоплены працай са студэнтамі, археалігічнымі пошукамі. Ён верыў у адкрыццёў новых помнікаў палеалітычнага перыяду ў Беларусі. Ён не глубаў надзеі, калі амаль безвінікова скончыў археалігічную разведку на пакручастых узвышшах Наваградчыны. Яму пашчасціла калі Кавальцы — на безнадзеі для многіх спэцыялістаў тэрасе Нёмана, заглыбіўшы раскоп амаль на 4 м, ён упершынно за апошнія дзесяцігодзьдзі гісторыі беларускай археалёгіі, знайшоў са мае старажытнае на Беларускім Памор'і паселішча часу палеаліту. Над тым пластом, дзе ляжаў крамянёвый вырабы і рэшткі костак маманта, ён шчыраваў апошнія гады са сваімі адданымі студэнтамі.

Іншыя быў нястрымны ў сваім жаданні працаўца і адкрываць. Каменны век быў сэнсам ягонага жыцця. Ён быў адзіны ў Беларусі, хто зразумеў і засвоіў тэхналёгію крамянёвай апрацоўкі да той ступені, што ўмей паўтарыць прыёмы вырабу старажытных прыстасаваньняў і прыладаў. Ён хацеў пра многія напісаць, але любіў дасканаласць, таму старанна і доўга працаў над сваімі кнігамі, артыкуламі і праектамі...

Няма больш Віктара — добрага і ўсмешлівага чалавека, надзеінага сябра, аднаго з самых шчырых працаўнікоў у беларускай археалёгіі. Застаецца спадзівца на тых студэнтаў, якія пакуль разгублена цінущца па куточку нашага інстытуту і ту і ня могуць паверыць, што Віктар Сыцяпанавіч больш не павяže іх на раскопкі і на пойдзе зь імі ўздуж Нёмана і Пцічы шукаць самых старажытных людзей...

Мікола Крывальцэвіч

Гэты хлопец быў народжаны для археалёгіі. Яму было наканавана абудзіць беларускую археалёгію, папхнучы яе наперад. Праўда, Віктар гэтай сваёй місіі не адчуваў, альбо не надаваў вялікага значэння, бо быў па-хрысьціянску сыцілы. Дзякуючы ягонаму інтэлектуальному ўзроўню, мэтадычнай і мэтадалягічнай падрыхтоўцы, набытым у варшаўскай школе археалёгіі, Віктар Абухоўскі паказаў усім нам сапраўдны прафесійны падыход да археалігічных даследаваньняў. Ён як ніхто ясна разумеў галоўныя прынцыпы, мэтады і функцыі археалёгіі як самастойнай навуковай дысцыпліны.

Віктар быў несамавіта працавітым. Ён сам і разам з калегамі абышоў усе вартыя ўгары даследчыка мясціны Панімон'я. Адкрыццё і шматладовае вывучэнне археалігічнага помніка ў в. Кавальцы Гродзенскага раёну назаўсёды ўпісала імя Віктара Абухоўскага ў аналы беларускай науки.

Бесканфліктнасць, алтымістычнасць і мэтанакіраванасць вылучалі Віктара Абухоўскага сярод іншых. Ён рабіў сваю справу, нягледзячы на сваркі і непаразуменныя сярод калег археолягі. Страшна падумаць, што лепшыя адыходзяць... Як калісці Валера Шаблюк пайшоў з гэтага свету ў момант найвышэйшага ўзьлёту свайго таленту, так цяпер Віктар Абухоўскі сышоў, пакінуўшы нас з усімі нашымі дробнымі мэркантывымі сваркамі, якія ператвараюць археалёгію ў брудную камэрцыю, выкідаючы яе сапраўдную духоўную, высакародную сутнасць. Мала засталося ў нашай наўцы інтэлігентнасці і культуры.

Віктар, даруй, калі ласка, што не зьбераглі цябе...

Генадзь Семянчук

Віктар Абухоўскі (справа) у раскопе.

Гукі Хатыні

Піша Сяргей Будкін.

Дзіва, але беларускія музыкі неяк заўжды абыходзілі тэму Хатыні, хоць пра вайну як такую складзена німала песень. На падзеі 22 сакавіка 1944 г. вырашылі адгукніцца музычныя эксперыментатары — беларускі лэйбіл і аднайменны часопіс «Stigmata». Яны задумалі, падавалася б, маларэальную реч — зрабіць складанку-прысьвячэнне Хатыні з узделам сусъветных зорак, што працуяць у досьць папулярных на Захадзе і абсалютна занядбаных у нас кірунках dark ambient, industrial і gothic. Ідэя «пракачала» настолькі, што давялося нават сёстое скараціць. На працу пайшлі два гады, і вось дыск «Хатынь: Tacet, Sed Loquitur» пабачыў съвет. Кіраўнік лэйблу і рэдактар часопісу «Стыгмата» Ігар Мацюноў натхніўся «Хатынскай аповоесцю» Адамовіча. Ён кажа, што праект можна разглядзаны як альтэрнатывны саўндрэкт да стужкі «Ідзі і глядзі».

Дыск пачынаецца з рэзкага і глухога гука, званоў ды галасоў дзяцей, падкладзеных пад вусыцішнія гукі сінтэзатору: бяды — яна блізка, хоць зынешне ўсё спа-

койна. Гэта ўводзіны ад французаў з «Propergol». Свой твор яны прысьвяцілі тым самым 75 дзяцям, зажывы спаленым у беларускай вёсцы — адсюль і назва — «Seventy-five/ The Bullet Of The Flame». Кожны наступны трэк працінае яшчэ болей. Падчас гучання рытуальнага фолку ад магілёўскага «Pragnavit» (трэк «Попел Хатыні») з тужлівым-тужлівым мужчынскім напевам і нібы жаночымі галашэннямі напраўду згадваюцца шакуючыя кадры з фільму Элема Клімава. Наступная — «Lament» ад расейцаў «Cyclotimia» — гучыць ужо як рэковіем...

У нас мала хто знаёмы з падобнай музыкай, таму кожны трэк для слухача будзе адкрыццём. Як, прыкладам, праект

італійскага навукоўца Магрыні — Bad Sector, у якім той выкарыстоўвае свае дасягненні ў вобласці аналягавай электронікі. Ці трэк «Prayer» на верш Марыны Цівятаевай ад расейскага праекту Majdanek Waltz.

Але самы пранізывалівы трэк запісаў італійскі фолк-праект «Ataraxia» — іх выдатная акустычная балада «Etretat» вызначае атмасферу ўсяго дыску.

Вугорскі індастрыял (Cawatana) тут спакойна ўжываеца зь літоўскім фолкам (выканоўца Donis), які вельмі сутchnы зь беларускай «Зязюляй» ад Osimira. Пры канцы дыску — расейцы з Necro Stellar. Іх манатонны, нібы закальцаваны трэк амаль на 8 хвіляў, напоўнены крыкамі ды стогнамі, гучыць даволі сымбалічна, як для гэтай складанкі: усё паўторыпца ізноў, што ты ні рабі...

Выдаўцы съядома не скарысталі ў аздабленыні здымкаў хатынскага мэмарыялу. «У Беларусі ёсьць Хатынь, у немцаў — Дрэздэн, у японцаў — Хірасіма, можна працягваць да бясконцасці. Зборнік можна лічыць прысьвячэннем ня толькі Хатыні, але і кожнай вёсцы, гораду, краіне, што пацярпела ад найвялікшага злачынства», — кажуць прадусары праекту.

Хоць дыск выдадзены накладам 500 асобнікаў, яго з пэўнасцю можна назваць праектам году.

19 КАСТРЫЧНІКА 19:00 кз МЕНСК (МАЛАЯ ЗАЛЯ)

**Зьміцер
Вайцюшкевіч**
& WZ-orkiestra

Нобэлі і Ігнобэлі

У Стакгольме стартаваў 106-ы нобэлеўскі тыдзень. Першыя ляўрэаты былі названы ў панядзелак, а 12.30 паводле менскага часу.

Станіслаў Шушкевіч:
інтрыга захоўваеца да
наступнага тыдня.

Сёлетні памер прэмii — 10 мільёнаў швэдзкіх кронаў (1,43 млн даляраў). Ляўрэат атрымлівае таксама диплём і залаты мэдаль з выявай Альфреда Нобэля.

У чацвер стане вядомы ляўрэат у вобласці літаратуры, на наступным тыдні — ляўрэат Нобэлеўскай прэмii міру. Сярод вядомых намінатаў сёлета — беларус Станіслаў Шушкевіч, а таксама ча-

ченская юрыстка Лідзія Юсурова, былы віце-прэзыдэнт ЗША Альберт Гор (за дзеянасьць у абарону навакольнага асяродзьдзя), Марцін Ахпісаары (за ўклад у замірэнне ў Намібіі і Косаве).

Завершыла Нобэлеўскі тыдзень 15 кастрычніка, у гэты дзень стане вядома, каму дасланецца прэмія ў вобласці эканомікі.

**Марыё
Капэйкі.**

Фізіялёгія і мэдыцына: ствалаўвия клеткі

У галіне фізіялёгіі і мэдыцыны. Прэмii атрымалі італьянка Марыё Капэйкі, брытанка Марцін Эванс і амэры-

**Марцін
Эванс.**

Уручаныя прэмii за самыя недарэчныя адкрыцці году

Ігнобэлеўская прэмii, Ig Nobel prize, колькі б яе ні называлі «кантынобэлеўскай», «шнобэлеўскай» і «гнобэлеўскай» — даволі значная прэмii, яе абы каму не дадуць. А дадуць толькі тому, хто правеў сапраўдную, сур'ёзную навуковую працу... якая проста прывяла да неардынарных вынікаў. Ёю ганаравалі ў чацвер, 4 кастрычніка, у Тэатры Сандэрса Гарвардзкага ўніверсітэту. Прэмii ўручалі ўладальнікі сапраўднай «Нобэлеўкі».

Прэмія ў галіне навук пра харчаваньне

Сутнасьць: Чым больш перад чалавекам ежы, тым больш ён яе зъесць. Праверана на добраахвотніках.

Прэмія па мэдыцыне

Сутнасьць: Глытаныне шпаг мае пабочныя эфекты, небясьпечныя для вашага

здрав'я. Некаторыя з гэтых эфектаў ледзь ня сталі фатальнымі для дасльедчыкаў.

Прэмія па фізіцы

Сутнасьць: Складкі на прасыцінах паддаюцца фармалізацыі. Малюнак разнастайных складак, які мы можам назіраць на прасыцінах, мала чым розныцца ад малюнку складак на чалавечай скуры ці на скуры жывёл, лічаць дасльедчыкі.

Прэмія па біялёгіі

Сутнасьць: Складзены поўны пералік разнастайных кляшчоў, скарпіёнаў, павукоў, прымітывных расылінаў і мікраагранімаў, якія сустракаюцца ў ложку чалавека.

Прэмія па хімii

Сутнасьць: Практична дэманстрацыя таго, што пацукі ня могуць адрозніць, ці чалавек гаворыць на японскай мове, ці на галіндзкай, калі гаворка гучыць «ззадам наперад».

**Олівэр
Сымітс.**

канец Олівэр Сымітс. Пра гэта абвесыцы ў Каралінскі мэдыка-хірургічны інстытут, што знаходзіцца ў стакгольмскім прыгарадзе Сольна. Навукоўцы распрацавалі тэхналёгію, якая дапамагае вывучаць ствалавыя клеткі.

Фізыка: цвёрдыя дыскі

Ляўрэатамі ў галіне фізыкі сталі француз Альбер Фэр і

**Альбер
Фэр.**

немец Петэр Грунбэрг. Прэмii ім далі за адкрыццё эфекту гіганцкага магнітасупраціву, які паклаў пачатак суп'янтроніцы — тэхналёгіі апрацоўкі і захоўвання дадзеных.

Адкрыты ў навукоўцаў знайшло сваё адлюстроўваньне пры распрацоўцы камп'ютарных цвёрдых дыскаў, зрабіўшы іх меншымі і больш ёмістымі.

**Петэр
Грунбэрг.**

Таксама гэты эфект выкарыстоўваецца пры счытванні інфармацыі з цвёрдых дыскаў. Ад моманту адкрыцця, якое было зробленое дасльедчыкамі незалежна адзін ад аднаго, да ўручэння прэмii прайшло цэлых 19 гадоў.

Хімiя: паўправаднікi

Прэмiu ў хімiі атрымаў нямецкi навуковец Герхард Эртль. Ён дасльедаваў хімічныя працэсы на цвёрдых паверхнях. Працы Эртля леглі ў аснову вытворчасці паўправаднікоў, выпрацоўку некаторых угнаенняў, а таксама дапамагаюць разумець працэсы, якія адбываюцца ў азонаўным слоі атмасфэры.

Герхард Эртль нарадзіўся ў

**Герхард
Эртль.**

1936 годзе ў Штутгарце. Ён звязаўся з ганаровым прафесарам берлінскага інстытуту імя Фрыца-Хабэра таварыства Макса Плянка.

3П

Прэмія па літаратуры

Сутнасьць: Вывучэнне пэўнага артыкуля «the» і асаблівасцяў, якія ствараюць праблемы пры яго напісанні.

Прэмія міру

Сутнасьць: Пррапанова дасльедчай лібараторыі Вайскова-паветраных сіл ЗША распрацаваць «гей-бомбу», неплетальну хімічную зброю, пад уздзеяннем якой варожыя жаўнеры будзуть адчуваць сексуальны юр адно да аднаго.

Прэмія па эканоміцы

Сутнасьць: Запатэнтавана новая прыстасаванье для банкаў, з дапамогай якога можна скінуць сетку на рабадунікоў.

Прэмія па авіяцыі

Сутнасьць: Выяўлена, што хамякі, якім даюць «Віягру», хутчэй узнаўляюцца пасля пералётu праз некалькі гадзіннікавых паясоў.

ЬЬЬ

Піша Даніла Жукоўскі.

У міжнародных кодах радыёабмену ёсьць два сыгналы, у якіх воляю выпадку вялікую ролю адыгрывае мяккі знак. Першы — сыгнал тэрміновасці «ЬЬ». Другі — абрэзыўвы сыгнал, які кірыліцаю перадаецца «ІІЬ». Ім палохаюць маладых радыётэлеграфістаў, бо ягоны зъмест: «памяняйще апэратора».

Сп. Дубавец шмат гадоў выкарыстоўвае адну ў ту ж методу з чаргаваньня дзвіюх тактыкаў.

Першая частка: палымяным, разумным, але бескампрамісным — часам аж да ксэнофобіі — артыкуlam съцвярджаць сваё права вызначаць для пэўнай грамады (дзеля прыстойнасці назавем гэтых людзей «паплечнікамі-аднадумцамі»), што ў Беларусі належыць лічыць нашым, а што ня нашым. У выпадку, калі сродак гуртаваньня й ідзялігічнага падпрадкоўваньня працуе слаба, публіцыст не спыняеца перад тым, каб паспрачацца сам з сабою ў сеціве, апублікацца шчымлівую, але прыдуманую гісторыю і да т.п.

Другая частка палягае на тым, каб праз пэўны час прапанаваць адмовіца ад уласнаручна ўзнятай на шчыт догмы ўзамен на ... саступкі супраціўнага боку? Супраціўны бок зь дзіўнай упартасцю маўчиць наконт якіх-небудзь саступак. Пропануецца адмовіца ад сымбалю веры, бо ... гэтак будзе лепш для Беларусі.

Досьвед «змаганьня за тарашкевіцу» як нішто іншае яскрава паказвае, што палітычны інструментар у культурніцкім змаганьні выключна неэфектыўны. Тут працуе або адміністрацый-

Parvač pašparty

Manie ždziūlaje utapičnaje «čakannie bielaha dymu». Nie dačakajecie, budźcie realistam. Bo xto ž pasadzić razam u adnym pamiaškannii našykh movaznaučač i akademičnyx? Nacyja adsunuta na kuxniu. Ad Dubaŭca, jaki zhadvaje pra Larysu Hienijuš, ja čakaū inšaha aryginalnaha vyjścia z kuxni — parvač pašparty. Abo treba stajać, xaj sabie i na kuxni, ale da kanca, jak toj Sotnikaŭ. A ūsie hetyja xitryki Rybakovy prvyiaduć da borny, dzie i paviesicca nia zmožaš.

Henik Lojka

— Но известно ли его сиятельству... что здесь дело особенной тонкости?

— Нет тут никакой тонкости, и дело самое простое, полицейское, — отрезал Ведищев.

Борис Акунин «Смерть Ахиллеса»

ны, або ўласна культурны рэсурс. Руслан Равяка дапамог старэйшаму калегу выявіць нішчымнасць апошняга. У сваіх інвэктывах наконт «Вікіпэдыі» сп. Равяка зрабіў дзве істотныя памылкі. Па-першае, *абедзіве* «Вікіпэдыі»: і наркамаўская (be.wikipedia.org/wiki), і тарашкевіцкая (be-x-old.wikipedia.org/wiki), даступныя ў Інтэрнэце. Па-другое, колькасць артыкулаў прыблізна аднолькавая (наркамаўская — 6912, тарашкевіцкая — 7670). Тарашкевіцкая істотна перавышае наркамаўскую колькасць карыстальнікаў: 885 і 294 адпаведна, але пра гэта сп. Равяка ня згадвае, бо хутчэй за ўсё ня надта цікавіца той «Вікіпэдый». Ціжка бараніць праўы або рэчы, якімі не карыстаеся сам (але, магчыма, лічыць для кагосьці абвязковымі).

Гэтак два чалавекі яскрава асвяглілі два бакі «праблемы тарашкевіцы»: выключна нізкую эфектыўнасць абраных спосабаў барацьбы за «вяртанье клясычнага правапісу» і сціпласць культурынага даробку, на які барацьбы аба-праюцца. Калі зь першым бокам вызначыцца лёгка (менавіта — сыгналізујуць ЬЬ і ІІЬ), другі патрабуе шырэйшага разгляду.

Для руху «вяртанье тарашкевіцы» характэрная трывучая нязгода, чаго, уласна кажучы, рух дамагаеца. Нават у позынім, падагульняющим аптытаныні «Ці добра ўчынілі адраджэнцы канца 80-х, зрабіўшы выбор на карысць «тарашкевіцы?»» (*«Arche» №3'2003*) уражвае стракатасць мержаваньня. Тарашкевіца ў сучасным разуменіі гэтага панятку не паддаеца, нібы тое Дао, апісаныню словам. Съмешна — бо толькі словам усё гэта ёсьць: дакладней, яшчэ менш — правапісам словаў. Але правапіс згадваюць хіба тыя, хто лічыць захапленыне «тарашкевіцай» памылкай адраджэнцаў. Хто лічыць гэта правильным, або адзіна магчымым крокам, бачыць у мяккіх знаках нешта больше:

«Нацыя, якая вучыць мову па трасянковых слоўніках, чытае творы напісаныя беларускай савецкай мовай, асуджаная на марудную, а значыць, больш небяспечную асыміляцию», — кажа Павал Жук у згаданым аптытаныні. І дзе тут правапіс? Замест слова «тарашкевіца» за дзесяцігодзьдзі перажыў вялізарную эвалюцыю — амаль што як слова *падводнік*, якое ў вядомым творы М. Гарэцкага «Дзве душы» значыць ні

больш ні менш — чалавека, які кіруе *падводаю* і як мае анікае канатацыі з марскімі хвалімі.

Зьяўляючыся міжвольным карыстальнікам тарашкевіцы ў якасці чытача ў аўтара, я часам перачытваў уласныя тэксты ў пошуках таго, што новага дадалі ў іх руліўшыя рэдактары, старана на перарабіўшы маю амаль школьнью (зь невялікім аднак злоўживаннем «й», «ня» і «бяз») наркамаўку на «клясычны правапіс». Дадатковых сэнсаў, і ў першую чаргу — далучанаасці да нейкас глыбейшае традыцій, дадатковых, нарэшце, эстэтычных вартасцяў у клясыцызаваных варыянтах я не адчуў. Але пераробка была неабходнаю — дзеля таго каб выданьне, якое друкавала мае тэксты, заставалася самім сабою. Вытрымала фармат. Захавала вернасць ідэі.

У правапісе зь мяккімі знакамі адчуваеца сымбалічны й эстэтычны патонцыял. Можа, да таго спрычыніліся выхаваныя ў не вядомых мне менскіх установах (неяк недарэчы тут будзе слова «вучэльня») радиёдиктаркі зь іхным чыгунна-зацвярдзелым вымаўленнем, але для мяне культурныя героя нашага мінулага заўсёды гавораць «па-тарашкевіцку». Калі я чытаю ў Францішка Аляхновіча дыялёгі Попутчіка з савецкім чыноўнікамі, мне заўсёды падаеца, што было б добра падаць іхныя слова наркамаўкаю, а ягоныя — зь яшчэ больша колькасцю мяккіх знакаў. Мяккія знакі ў майт уяўленыні замацаваліся менавіта за гэтаю мэнтальнасцю, пазначанаю ў літаратуры «Тутэйшымі», «Самсонам Самасуем»... ды эпітафій у выглядзе «У капцюрох ГПУ». На жаль, гэта мая тарашкевіца-сымбал, за рэдкім выключэннемі кшталту асобных тэкстаў сп. Балахона-ва, не знаходзіць апрышча ў сучасным прыгожым пісьменстве. Мне нават падаеца, што літаратурная палітыка адпаведных выданьняў зусім ня лічыцца зь неабходнасцю *мастакай* прапаганды сваёй правапіснай лініі.

Прырода працэсу, выкліканага рухам «за тарашкевіцу», заклікала да антыдагматычнай варыянтаасці, эксперыменту, гульні з магчымасцямі, разгортвання й выпрабаваньня альтэрнатываў, сутыкання ілбамі розных моўных традыцій. Перш за ўсё — у мастакай прасторы. Вось дзе б разгарнуцца постмадэрністым! Оксфардзкі акцэнт Вя-

САНЁН ПЕЧАНКО

чоркі («лё-лё-сьсь... лё-лё-сьсь»), каўкаскія («Грузыя», «грузыны») захапленыні Пазыняка, напаўнепісьменная наркамаўшчына «Звязды», псеўдастараславянская экзэрсы мітраўшчынікі мовапісцяў, дзвосы ад Пацопы і Булгакава ў колішніх «Фрагмэнтах», супернаркамаўскі пераклад Данте Ў. Скарыніка...

Нягледзячы на ангажаванасыць у правапісныя спрэчкі інтэлектуалаў і пісьменнікаў, мастацкага асэнсавання апазыцыя «камуністычнага» й «рэпрэсаванага» правапісу не атрымала (хаты быў някепскі першы акорд — паэма С. Сокалава-Воюша «Б»). Шмат гадоў (ад першага хвіліны, калі гэта стала дазволеным) сатырыкі шырока выкарыстоўва-

юць трасянку, супрацьпастаўленыне беларускай і расейскай мовы зрабілася стандартнай зброяй палемістай і аратараў, а вось дыхатамія савецкага і клясычнага правапісу, або правакацыйная варыянтнасць апошняга, больш не натхнілі, здаецца, анікога. Перадумовай творчае разъняволенасці ёсьць, аднак, прызнаныне роўнасці паміж узельнікамі спаборніцтва, згода на крытыку ўласнае ідэі. Гэтага выпрабавання прыхільнікі моўнае рэформы не адолелі.

Крывадушнічалі тыя, хто казаў пра разъняволеныне творчага патэнцыялу. Усім карцела ўсталяваць свой правапісны стандарт, не забываючыся на абмераваныні ў лексыцы і як хутчэй прасу-

рыстаюца беларускай мовай, будуць дыскрымінаваныя, бо Праект Закону прадугледжвае «адзінства Правілы беларускай артаграфіі і пунктуацыі, якія ўстанаўліваюць аднастайнасць пісьмовай беларускай мовы і з'яўляюцца абавязковымі на ўсіх тэрыторыях Рэспублікі Беларусь»; аднак падобнае адзінства і аднастайнасць артаграфічных і пунктуацыйных нормаў не прадугледжваецца ў адносінах да іншых моў, у тым ліку ў адносінах да другой дзяржаўнай мовы Рэспублікі Беларусь — расейскай.

У сувязі з вышэйсказаным мы лічым неабходным зрабіць наступнае:

- 1) адкласці прыніцце зъмен у правапісе беларускай мовы ў форме закону — да аднаўленыне рэальнага функцыяновання беларускай мовы ў асноўных сферах дзейнасці дзяржавы;

- 2) апублікацаць Праект новай рэдакцыі Правіла беларускай артаграфіі і пунктуацыі ў дзяржаўных друкаваных СМІ;

- 3) арганізаваць шырокое грамадскае абмеркаваныне Праекту новай рэдакцыі Правілаў;

- 4) правесці наўкуковую канферэнцыю па праблемах беларускага правапісу;

- 5) правесці парламэнцкія слуханні па праблеме прыніцца новай рэдакцыі Правілаў.

Менск, 28 верасьня 2007 г.

нуць яго ў школу. Іншага спосабу, як эксплюатааць паслухмянасць школьнага настаўніка, які — калі загадаоць — будзе прапагандаваць гіерагліфіку і клінапіс, нашы *філёзафы, палітолагі, сацыёлагі, пісьменнікі і публіцысты* ня ведаоць — гэтаксама, як іхныя супраціўнікі — *філосафы, палітолагі, сацыёлагі, пісьменнікі і публіцысты*.

Існавала й існуе плынь практичнае эвалюцыі правапісу, справакаваная дзеянасцю «тарашкевічаўцаў». Незнарок легітімізаваная праз іхнью актыўнасць варыянтнасць (бо замест адзінага клясычнага правапісу ўжываецца безыліч варыянтаў) дазваляе і ў наркамаўцы шырэй карыстацца «ня» і «бяз». Элементы «клясычнай» прасочваюцца ў напісаныні запазычаныя і ўласных імёнаў, іншых лексычных навацыяў. Тарашкевіцкі проект даў вынікі на кірунках, дзе не патрабавалася прымусу.

Створаная прастора свабоды, на жаль, засталася незаселенаю вартым тэкстам, які б апраўдаў яе існаваньне (для правапісу гэта ці не адзіна матчымы аргумент). Але непараўнальная жахлівей, што нягледзячы на несур'ёзнае выкананыне, стаўленыне да пытання заўсёды было звысур'ёзным, быццам пасля аблародвання вынікаў працы нейкай групы створаны ёю звод адразу ж зробіцца абавязковым з унісеньнем адпаведнага артыкулу калі не ў Крымінальны, то ў Адміністратыўны кодэкс (і амаль што дачакаліся, але зь іншага боку!).

Калі што можа выправіць сумнае становішча «клясычнага правапісу» (выраз я быў ў двукосе, бо ягоны сэнс на сέньня аніяк ня зводзіцца да правапісу), дык гэта хіба што істотны мастацкі выслак. Прапанаваны «Радыё Свабода» конкурс «Адзін дзень у БНР» стварае для таго выдатную нагоду. У жанры альтэрнатывы нае гісторыя тарашкевіца сапраўды мае больш правоў за наркамаўку. Іншая рэч, ці гатовыя аўтары да гэтага выкліку і ці дазволіць ім гэткі крок асяродзьдзе. Але калі нам сапраўды дарагі «рэпрэсаваны правапіс», варта ўжыць яго там, дзе ён можа сябе праявіць — у канструяваныні візіі Беларусі, альтэрнатывнай сέньняшніяй. На гэтым полі можна змагацца наўат з расейшчынай: сέньня бо найбольшым ростам колькасці карыстальнікаў можа пахваліцца мова не расейская ці беларуская, а мацерная.

З гэтага гледзішча далейшы лёс, скажам, нашпаніўскага праекту залежыць менавіта ад саміх тапельцаў: працягваць абсалютызацію палітычных тэхналёгій і з'яўлянца з большаю ўвагаю да сродкаў мастацтва могуць толькі яны самі.

Нацыянальная Царква

Піша Аляксандар Шрамко.

Нацыянальная Царква... Памесная Царква... Аўтакефальная Царква... У гэтых словах для кагосьці шмат чаго салодкага чуесца. Але ці мы добра разумеем, пра што гаворым, і ці дакладна ведаєм то, чаго так хочам?

Дык вось, з трох гэтых аспектаў сёньня спынімся на прыметніку «нацыянальная» ў дачыненьні да Царквы. Ни буду пакуль вельмі «грузіць», прости хацеў бы адзначыць галоўныя пункты, якія выклікаюць пытаньні.

Як вядома, «нацыянальны» ў дачыненьні да любой рэчы можна разумець у двух сэнсах.

Па-першае, у сэнсе моўна-культурным, а па-другое, у дзяржаўна-сувэрэнным.

Што можа значыць патрабаваньне да Царквы, каб яна была «нацыянальнай» у першым сэнсе? Наколькі гэта залежыць ад таго ці іншага падпрадкаваньня?

Гэта значыць, што Царква павінна быць «сваёй» па мове і культуры для мясцовага насельніцтва. Вось тут ёсьць часта такое неразумен'не, якое можа прывесці да ерасі, якая мае сваю назну — філятызм (ад словаў «любіць» і «племя»).

Царква заўсёды павінна арыентавацца менавіта на ўсё насельніцтва тэрыторыі, на якой яна выконвае сваю місію. Не на нейкі адзін народ ці племя, а на ўсіх людзей, ніяк не вылучаючы тых ці іншых. Апостал Павал, напрыклад, звяртаўся сваімі пасланнямі да рымлянай, карынфянаў, эфесянаў — да хрысціянаў усіх нацыянальнасцяў адпаведных гарадоў. Гэта тычыцца і мовы — перш за ўсё, Царква павінна размаўляць на найбольш распаўсюджанай у дадзенай мясцовасці мове. І як бы мы ні ставіліся да страты народам сваіх моўных каранёў, але ўсё ж гэта ня справа Царквы займацца моўным адраджэннем. Яе мэта — выратаваньне чалавека. Царква павінна адказаць чалавеку на той

мове, на якой чалавек да яе звярнуўся.

Так у тэорыі, але на практицы ёсьць спэцыфічныя складанасці. Першая зь іх тая, што на самой справе філятычна ерасъ пануе амаль над усім праваслаўным съветам. Асабліва добра гэта бачна па дыяспары — у Эўропе, Штатах, Канадзе. Мы бачым на адной тэрыторыі і «рускія», і «грэцкія», і «румынскія», і «ўкраінскія», і «беларускія» праваслаўныя Цэрквы. Але паводле канонаў на адной тэрыторыі павінна быць толькі адна юрысдыкцыя. Зразумела, у межах гэтай адзінай юрысдыкцыі могуць быць прыходы, арыентаваныя на розныя моўныя і нацыянальныя групы. У Амэрыцы была спроба стварыць такую адзіную Царкву. Так стварылася Праваслаўная аўтакефальная Царква ў Амэрыцы. Між іншым, на базе расейскіх прыходаў з адпаведна атрыманай ад РПЦ аўтакефаліяй. І назва «ў Амэрыцы», а не «Амэрыканская» якраз была пакліканая выказаць тэрытарыяльны, а не нацыянальны прыярытэт. Хаця Царква выйшла моцнай і плённай (напрыклад, бағасловы Мінендорф і Шмэман якраз адтуль), але сама ідэя наднацыянальной Царквы фактычна правалілася. Філятычныя прыхільнасці ў іншых амэрыканскіх юрысдыкцыях перамаглі, і Праваслаўная Царква ў Амэрыцы міжвольна стала Царквой амэрыканцаў і амэрыканскай.

Вельмі моцныя філятычныя тэндэнцыі і ў РПЦ. Апошні час яны ўсё больш павялічваюцца. І яна сама сябе дэкларуе ў пераважнасці «Царквой рускіх», і менавіта так успрымаецца. Зразумела, такая сітуацыя вельмі ўплыве на тое, што ў нерасейскіх частках РПЦ непазыбежна растуць і свае патрабаваньні. І хаця кола тых, хто патрабуе «сваёй» «нацыянальнай» Царквы, пакуль вельмі абмежаванае, і нават у большасці гэта і нецаркоўныя людзі, але тэндэнцыя будзе мачнець, бо калі ёсьць Царква «рускіх», то чаму

нельга быць Царкве «беларусаў»? Зразумела, лягічна, што ў самастойнай дзяржаве можа быць нейкае самастойнае кіраванье. Не для пыхі, канечне, што «самі з вусамі», ня дзеля «нацыянальной годнасці», а проста таму, што кожная краіна мае сваю спэцыфіку, розную сталасць грамадства, розныя адносіны зь дзяржавай і г. д. Каравац, для больш адпаведнай мясцовым умовам дзейнасці дзеля справы выратаванья чалавека. Але, на жаль, пытаньне ў такім выглядзе, груба кажучы, як «Царква для беларусаў» — гэта памылковы шлях.

Дарэчы, парадокс расейскага праваслаўя ў тым, што, па сутнасці, як мы казалі, «Царква для расейцаў» застаецца незразумелай для тых жа расейцаў, бо расейская мова ў набажэнствах амаль не выкарыстоўваецца (апрача нешматлікіх супольнасцяў, як вакол сівятара Георгія Качаткова, пазбаўленага нават свайго прыходу). Гэта сітуацыя прывучае вернікаў да таго, што яны мала што разумеюць, што маліцца быццам трэба на «высокай» мове, а не на «побытавай». Як ні дзіўна, у «нацыянальнай Царкве» няма месца для сваёй мовы, нават існуне нейкая непавага для яс.

Чаму так сталася? Таму што Царква ў Расейскай імпэрыі была паставлена ў ранг аблугоўвальнага дзяржаўнага інтарэса ведамства.

Дзяржаўная місія стала перашкаджаць асноўнай місіі Царквы, нават самым простым патрабаванням людзей. Пра людзей вельмі лёгка забыць, калі ёсьць больш «глабальнага» мэты. Вось так і мы рызыкуем, калі патрабуем ад Царквы, каб яна служыла на сувэрэннасці, беларушчыну і г. д. Царква павінна быць Царквой для людзей. Калі гэта будзе так, яна хутка будзе адклікацца на патрабаваны часу, і разам з галоўнай мэтай, дзеля якой яна створана, выконваць, як быццам між іншым, натуральна, і іншыя заданыні ў галінах асьветы, выхаванья і г. д.

На гэтым пакуль спынімся, але размова, думаю, працягненца.

Айцец Аляксандар Шрамко вядзе ўласны блог на сайце nn.by

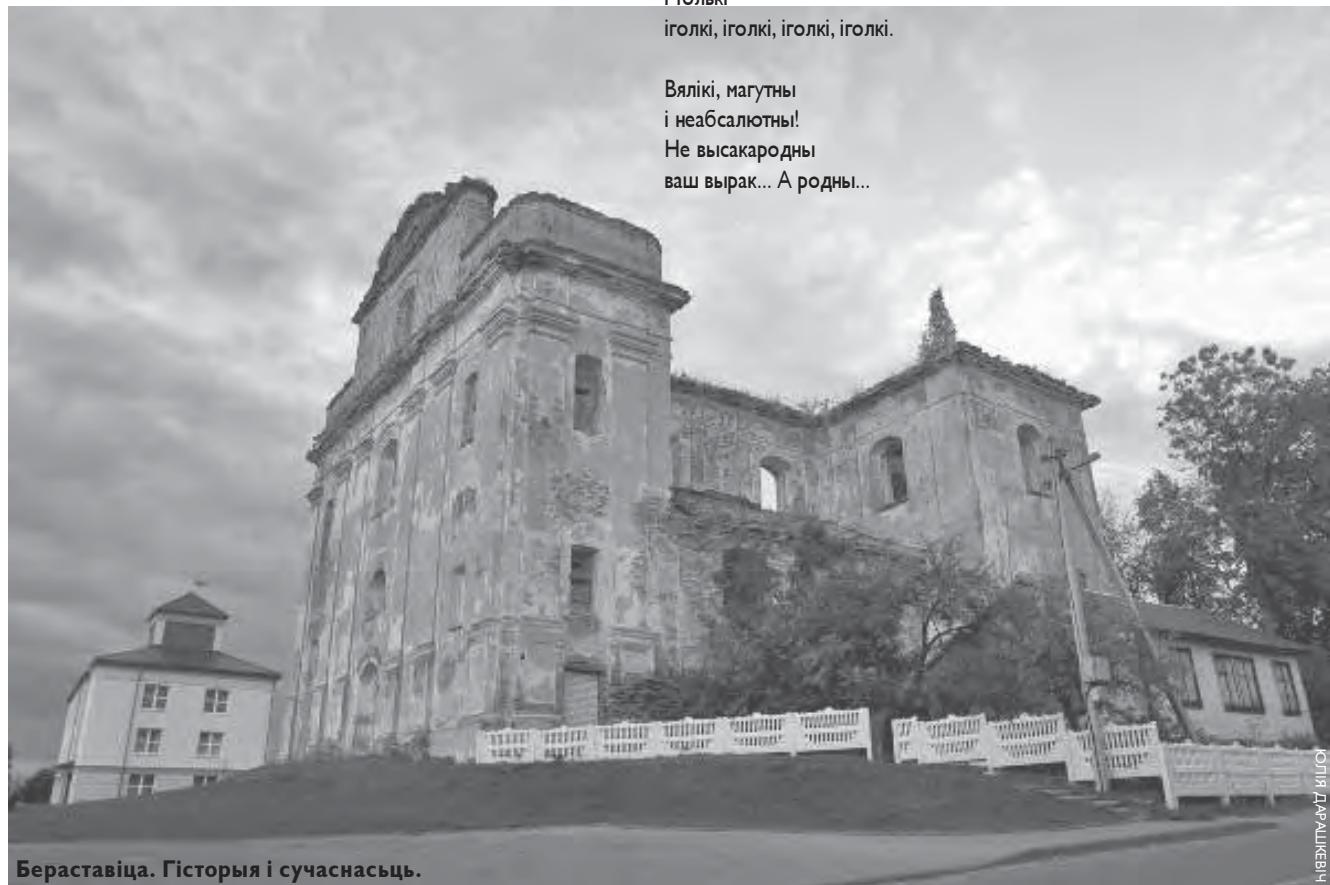
ХАСАН АЙ'ОВІЧ

А ЯНО Ў НАС РАСЬЦЕ...

Што расьце зьверху ўніз? — корань!
Што расьце з ранку да абеду? — голад!
Што расьце ад абеду да заходу? — ценъ!
Што расьце з неба да зямлі? — маланка!
Што расьце ўначы? — сон і жахі!
Што расьце вышэй за горы? — нябесныя гмахі!
Што расьце змалоду? — ілюзіі ды крылы!
Што расьце ў старасы? — горб ды ўспаміны!

Што расьце зімой? — мары пра лета!
Што расьце летам? — расьце ўсё!
Што расьце ўвосень? — «ЭАкрамя ў родзіны!»
Што расьце, калі нічога не расьце? — стат—паказыкі ў калгасах!
Што расьце задам наперад? — беларуская дзяржавнасьць!
Што расьце ў адзін бок? — беларуская шматвектарнасьць!
Што расьце на эміграцыі? — кветкі насталыгі!
Што расьце на айчыне? — калючкі роспачы!
Што расьце ўглыб нас? — наши крыўды!
Што расьце «супраць» нас? — суседзкае багацьце!
Што расьце ў галавах нашых? — пляны ды прарывы!
Што расьце ў душы? — надзеі на лепшыя пэрспэктывы!

**Хай расьце ды высыпывае,
прыайдзе час — усё пазьбіраем!**

Бераставіца. Гісторыя і сучаснасьць.

АЛЯКСЕЙ БАЦЮКОЎ

Жыцьцё без пакутаў.
Пакуты бяз болю.
Віно без атруты.
Турма безь няволі.

Малітва бяз грэху.
Спакуса бязь съмеху.
Хаціна бяз рэха,
бяз рэха і грэху.

Жыцьцё без самоты,
нуды, адзіноты.
Жыцьцё празь цбё
наўпрасткі наўылётам.

Бяз хрыпу і енкаў,
бяз зроку і зэнкаў
бязрукімі пальцамі
лашчым і мацаем.

На сонны, бязродны,
чаяжарны съвітанак
выходзім даесці халодны
съяданак.

Утулак па шую ўтульны
і толькі
іголкі, іголкі, іголкі, іголкі.

Вялікі, магутны
і неабсалютны!
Не высакародны
ваш вырак... А родны...

ВАДЗІМ БОЛБАС

ТРАВА МЭГАПОЛІСУ

Пацягнула прайсціся па роснай траве
У дзень асеньняга раўнадзенства.
Гэты покліч таемны ў сэрцы жыве
Як прывет з пракавецца, з маленства.

Не па лузэ над рэчкай, а ў горадзе, тут,
Дзе між гмахамі разылеглі газоны
Дзе дамы, як грыбы, сядод поля растуць
а ў вонкнах дамоў тыхі вазоны.

Наступіў мэгаполіс, сяло праглынуў.
Тут цяпер і мэтро і тралейбус.
Нібы ліст у канверт у асфальт загарнуў
Урадлівую тлушту глебу.

Захмялелы ад восеньскага съятла,
Не чакаў, што знаёмца сустрэну.
Ды, як спадчына вёскі, што колісь была,
Прарасло праз газон лісьце хрэну.

Тут насуперак часу былое жыве,
Непарушны прыроды законы.
Мо таму так прыемна ісьці па траве
Не па съцежцы. Наўпрост па газоне.

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

Святлана Длатоўская: «Дызайн — гэта найперш філязофія»

Святлана Длатоўская — дызайнэр, які займаецца вopраткай. Да не, што я такое кажу! Хіба такія слова патрэбна ўжыць, калі рассказываеш пра чуды, якія Святлана дастае зь вялікай шафы і раскладае і разьвешвае перада мной? Кожны строй — непаўторны і стыльны.

«HN»: Святлана, Вашыя працы сапраўды ўражваюць. Такое ня часта пабачыш. Але колькі ж часу займае праца над кожнай ма-дэльлю?

Святлана Длатоўская: Каля двух месяцаў.

«HN»: А як параджаюцца вобразы для калекцыі?

СД: Па-рознаму. Часамі нешта падказвае сама тканіна — гэта найчасцей лён, божая сівечка. Часамі штуршок дае нейкая сустречча, пачутая гісторыя, яшчэ нешта.

«HN»: А адкуль Вашая зацікаўленасць вopраткай, адкуль такое майстэрства шыцця ды вышыўкі? Дзе вытокі Вашага вытанчанага стылю?

СД: Мусіць, з многіх кры-

ніц. Паводле адукцыі я пра-
мысловы дызайнэр, але жыць-
цё склалася так, што ў прафэ-
сію я не пайшла. Таму праца
зь металам, дрэвам, пластма-
сай для мяне адпала. А ткані-
на, ніткі — яны заўсёды пад
рукой, яны лёгкія і ўдзячныя.
Цікавасць да дызайну — бяс-
спрэчна, ад бацькі Аляксандра
Длатоўскага, які быў пер-
шым старшынём Саюзу ды-
зайнэраў Беларусі. Ён праца-
ваў як раз у галіне пра-
мыслова-
вага дызайну. У часы майго
дзяцінства ўсе ездзілі на жы-
гулях ды запарожцах, а мы —
на адмысловай машынцы,
якую бацька сам прыдумаў і
вырабіў. Да слова, дызайн но-
вага трамлейбусу, які нядайна
выйшаў на вуліцы Менску,
таксама распрацаваў ён.

А ўменьне шыць, пачуцьце
стыло — ад бабуль. Вясковая
бабуля Вольга была адмыслово-
вай майстрыхай. Рэчы, якія
яна рабіла, ня толькі ўпрыгож-
валі жыцьцё, але літаральна
ратавалі юго: падчас вайны сям'я
аказалася ў казацкай стан-
цы, і яна выменьвала іх у ба-
гатых казачак на прадукты. А
тыя рэчы, што бабуля дарыла
сваякам тут, потым амаль мі-
стычным чынам вярталіся ў
сям'ю: іх прывозілі і аддавалі,
мусіць, разумеючы, што ў вёс-
цы яны зваліоцца, згубіцца...

На гэтых рэчах, на ўменьнях і
памяці маёй бабулі мая цётка
Марыя Віньнікова, па сутна-
сці, зрабіла сваю дысэртацыю,
прысьвежаную аднаўленню
страчаных спосабаў беларус-
кага ткацтва. Яна цяпер пра-
цуе ў музэі этнаграфіі Ака-
дэміі науک, займаеца як раз
народнымі строямі. А гарадз-
ская мая бабуля Святлана шы-
ла таксама адмыслова, прак-
тычна ўсё — ад бялізны да
футраў. І прабабуля Вікторыя
была майстрыха, да таго ж яна
вельмі ганарылася тым, што
паходзіць са шляхецкага роду,
«з двара караля Сыгізмунда»,
і заўсёды падкрэслівала гэта
усімі сваімі паводзінамі.

**«HN»: Вашая беларус-
касць — ад іх жа? Ці гэта
быў сувязомы выбар свя-
домага ўзросту?**

СД: Не, гэта было адразу.
Гэта ў крыві.

**«HN»: Вашая калекцыя
недзе выстаўлялася?**

СД: На выставе «Пагоня»,
якая адбылася вясной, было

некалькі строяў зь яе. А ў бліжэйшых плянах —узяць удзел у фестывалі этнамоды, што адбудзеца ў Італіі.

«НН»: Вашыя мадэлі зробленыя менавіта па Вас. А пяма жаданыя рабіць нешта на замову, адкрыць, можа, майстэрню?

СД: Мне цікава рабіць рэчы для іншых. Калі я іду на Дзень Волі, або на сустречу бацькоў ліцэістаў, або на нейкую іншую апазыцыйную акцыю, я заўсёды адбумваю, як буду выглядаць, каб быць, што называецца, на месцы і да месца, каб акцэнтаваць увагу менавіта на тым, што адбываецца. Мне было цікава дапамагчы ў гэтым і іншым. Но, хоць на падобных мерапрыемствах людзі зібираюцца прыгожыя, са съветлымі тварамі і разумнымі вачымі, адчуваецца, што на вонратку ў большасці ні часу, ні имату неастае.

«НН»: А Вы лічыце, што вонратка вартая выдаткаўання часу і імпэту?

СД: Безумоўна. Час павінен выдаткоўвацца і на зньешненасць — тады больш гарманічным будзе і духоўны съвет. Часам на моладзі можна пабачыць нейкія креатыўныя ідэі, але наогул заўважна, што прафэсійная рука нам не хапае. Мая мара — Модны дом беларускасці.

«НН»: А для каго зь вядомых беларусаў Вам хацела ся б зрабіць вонратку?

СД: Мне хацелася б, напрыклад, распрацаваць карпаратыўны стыль для Беларускага калегіюму. Гэта такая ўнікальная зяява, там сабраліся такія ўнікальныя людзі... Дызайн — гэта найперш філязофія, і мне цікава было б апранаць філёзафаў, пісьменьнікаў, творцаў.

«НН»: Святланы, Вы жанчына рэдкаснай, чароўнай прыгажосці. Вы сапраўды можаце быць Тварам, увасабляць ідэю — любая ідэя ад гэтага толькі выйграе. А як Вы ставіцесь да таго тыпу прыгажосці, які прадукую беларускае тэлебачанье: у лепінм выпадку — пустога, у горшым

— пошлага?

СД: Ну, яны, відаць, лічаць, што робяць нешта ўежнае.

«НН»: Сымона дэ Бавуар у свой час вельмі пратэставала супраць такой уежнасці на французскім тэлебачанні.

СД: Напэўна, яна мела рацыю. Але рэдактарам беларускіх каналаў далёкія пратэсты Сымоны дэ Бавуар (*съмясцяся*).

«НН»: Калі я рыхтавала ся да гутаркі з Вамі, то дратавала знаёмых пытаннем: што вам цікава ведаць пра Святлану Дзялоўскую? Усе як адзін апытанныя мужчыны без усялякага роздуму, адразу адказвалі: пра яе асабістасе жыцьцё!

СД: Тады напішыце: варыянты разглядаюцца! (*Весела съмясцяца*).

«НН»: Вы жартуеце?

СД: Не, чаму? На паперы я замужам... Але чатыры гады назад, калі дачка пайшла ў Ліцэй, муж пайшоў з дому.

«НН»: Менавіта з-за гэтага?

СД: Складана сказаць. Ён бізінесмен і, пэўна, адчуваў з-за маіх перакананняў нейкі піск, і ўрэшце рэштаў ня вытрымаў.

«НН»: Вы, здаецца, рэч у сабе: вось у Вас дом, дзеці, вось калекцыя пудоўных рэчаў, якую Вы, падаліся, ня вельмі імкненцеся прэзэнтаваць... Як бы Вы падсумавалі, чаму Вас навучыла жыцьцё? Як імкненца жыць Святлану Дзялоўскую?

СД: Не замінаць іншым, але ж рабіць тое, што ты хочаш і можаш. Ни варта дапускаць тых, каго ня хочаш бачыць, у сваю прыватную прастору. Трэба ўсё ж умесьць трывамаць коўдру над сабой, не дайочу яе сцягаўца.

«НН»: Лёс Вас вядзе, шкадуе? Ці ўсё ж ня лігасціў да Вас?

СД: У мяне такое ўражанье, што спачатку ён мяне вельмі падставіў, а потым увесе час выбачаўся (*съмясцяся*). Мая калекцыя — гэта вынік гэтага самага спрэяняння.

Гутарыла Наталка Бабіна

Шыльды па Гарэцкім і Арсеньевай

Пад патранажам Таварыства беларускай культуры ў Вільні адкрытыя памятныя дошкі Наталыі Арсеньевай і Максіму Гарэцкаму.

Шыльды былі ўсталяваныя ў Базылянскіх мурас, дзе знаходзілася Беларуская гімназія. У 20-х гадох XX ст. аўтарка гімнуса «Магутны Божа» наўчалася ў той гімназіі, а настаўнікам беларускай мовы ў яе быў Максім Гарэцкі.

Некалькі гадоў таму тут ужо адкрывалі памятную бронзавую дошку па Наталыі Арсеньевай, аднак неўзабаве яна была скрадзеная невядомымі зламысынкамі. Над новымі шыльдамі ўсталяваная відзакамэрэ.

«Сённяня вельмі радасна, што Максім Гарэцкі й ягоная ўлюблёная вучаніца сустрэліся разам амаль праз 90 гадоў. Іх дух тут, з намі», — сказаў на адкрыцці акадэмік Радзім Гарэцкі, пляменык Максіма Гарэцкага.

Мэрамяльныя шыльды стварыў беларускі скульптар Але́сь Шатэрнік. Мастак признаўся, што першапачаткова плянавалася ўсталяваць

дошку ў Расеі, дзе доўгі час жыў клясык. Аднак, як заўважыў Шатэрнік, Расеі беларускія прарокі непатрэбныя.

На ўрачыстасці прысутнічалі віленскія беларусы, а таксама прадстаўнікі беларускіх арганізацый. Менавіта іх коштам былі вырабленыя дошкі. Прадстаўнікі афіцыйных уладаў Беларусі на адкрыцці памятных шыльдаў ня былі заўважаныя.

СМ; Польскае радыё для замежжа

Канфіскавалі гістарычную кнігу? Атрымайце перавыданьне

Перавыдадзена праца пісьменыніка і журналіста Юркі Віцебіча «Антыбалшавіцкія паўстанні і партызанскае барацьба на Беларусі».

Наклад кнігі быў сканфіскаваны ў сакавіку, напярэдадні Дня Волі, на офісе Зтуртаваныя беларусаў съвету «Бацькаўшчына».

Кніга расказвае пра супраціў светам у 1920—30-я. Упершыню яна была выдадзена ў 1996 г. у Нью-Ёрку Беларускім інстытутам навукі і мастацтва, але ў Беларусь тады трапілі лічаныя асобнікі.

У прадмове дзе перавыданьня дасылчык эміграцыі Лявон Юрэвіч напісаў: «Віцебіч лічыў сваю працу не падрыхтоўчым матэрыялам для на-

ступных дасылднікаў, а хутчэй падмуркам і арыенцірам у моры хлусыні і наведаныні, з чым паставяна сутыкненца будучы гісторык. Было ў яго яшчэ адно жаданье — разбурыць легенду «о тихом и непротивляющемся злу белорусе».

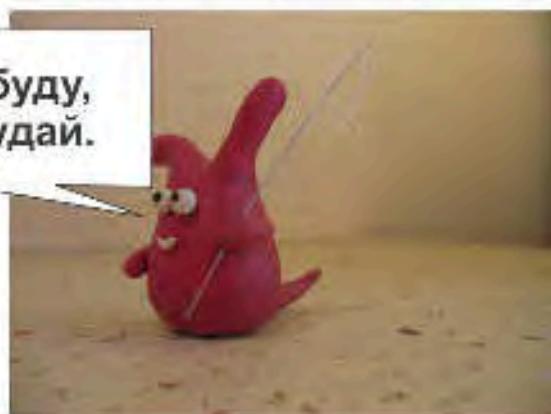
Таксама неўзабаве плянунецца перавыданьне сканфіскаваных разам з Віцебічам «Людзей СБМ» Юр'я Туроніка.

Ул. інф.

**Віцебіч Ю.
Антыбалшавіцкія
паўстанні і
партызанская барацьба
на Беларусі.** Смаленск,
2007. — 308 с.

Аліназаўр у կубдичку

Доўга ў ложку спаць ня буду,
Лепш пайду на рыбу з вудай.

Эх, вудзільна гнецца!
Можа, карп бярэцца?

Гэта што за цуд такі?
Ці ты з мора, ці з ракі?

Відовішча нязвыклае -
Дыназаўрык з ікламі!

Ляці ў неба, сябручок!
Не трапляйся на кручок!

Копія Танака

Булгак у Вільні

Піша Людвіка Кардзіс.

26 верасня ў Вільні адкрылася рэтраспектывная выставка фотамастака Яна Булгака «Ян Булгак—фатаграфік». Арганізатары — Літоўскі мастацкі музэй, Варшаўскі нацыянальны музэй. Партнёры — Польскі інстытут, Віленская мастацкая акадэмія. На адкрыццё выставы прыехаў унук Рушчыца — таксама Фэрдынанд Рушчыц, дырэктар Варшаўскага нацыянальнага музею.

Першы раз у Літве з'явілася магчымасць агледзець такую значную калекцыю. На выставе 446 прац. Выставка склалася з калекцыі польскіх і літоўскіх музэяў з Варшавы, Людзі, Кракава, Уроцлава, Літоўскага мастацкага музею, Віленской мастацкой акадэміі, сямейных архіваў Булгакаў і Рушчыцаў. Беларускіх партнёраў няма.

Выставка багатая. Мяне вёў туды найбольшы інтарэс: можа, будзе невядомы дагэтуль партрэт Францішка Аляхновіча? Партрэт выгляdzela на выставе Булгака ў Варшаве праўнучка драматурга Эмілія Аляхновіч. Партрэта на гэты раз не было на выставе. Але было мнóstva віленскіх здымкаў, Вільні, якія ужо няма. Той нашай беларускай Вільні. Углядзяся ў здымкі касцёла Св. Міхала, хочацца знайсці айца Адама Станкевіча. Няма. Але ёсьць нейкі няўлоўны дух яго. Ен усё адно тут. На вы-

ставе шмат Наваградчыны, рэшткі вежы (у параўнанні з тым, што маём сёньня — праста замак) у Крэве, Багданава, дом Рушчыцаў, інтэр'ер іхнага дому. І нейкі адчай скоўвае мяне — сёньня гэтага нічога няма. Няма таго духу, тых людзей, дамоў. І ці адновіца гэта калі-небудзь. Параўнóваю рэшткі замку ў Троках і ягоны сёньняшні выгляд. Усплываюць Крэўскі, Наваградзкі, Гальшанскі замкі... Аформлена выставка густоўна. Але зноў мой сум: надпісы пад кожнай працай на дэзвюх мовах — літоўскай і польскай. Нас, беларусаў, няма. А не патрэбныя мы. Як бы і ня нашыя краівіды складаюць большасць выставы.

Сапраўднай сэнсацыяй для мяне была калекцыя фатаздымкаў Абдона Карзона. Здымкі прывезеныя з Парыжу. У калекцыі польскай бібліятэкі. Стэрэаскапічныя здымкі. А. Карзон меў у Вільні на вуліцы Вялікай недзе каля 1859 г. фотаатэлье шырока га профілю. Ен раней за іншых фотографаў зрабіў абшырныя здымкі Вільні, у 1860 г. аўтар зафіксаваў будоўлю чыгуначнага тунэлю ў Панарах. А здымак 1863 г. прымусіў мяне доўга ўглядзіцца ў яго. Вуліца Вялікая, людзі, зафіксаваныя там, былі съведкамі нашага паўстання, съмерці Кастуся Каліноўскага...

Увечары за гарбатай мы раз-важаем, чаму не далуцься да беларускага руху Ян Булгак, Фэрдынанд Рушчыц і іншыя прадстаўнікі тагачаснай тутэйшай інтэлігенцыі? Булгак свае фатаз-

дымкі друкаваў у тагачаснай «Нашай Ніве». Чаму не падаўся ім прывабным вобраз той нашаніўскай Беларусі. Прыйшлі да высновы, што і мы сёньня не з усімі, як бы і блізкімі па ідэях, беларусамі можам дамовіца і ня хочам мець супольных спраў з

імі. Хіба што, і ў той час кожны меў сваю праўду, свае прычыны. А выставу наведаць варта.

Працаўаць яна будзе да 11 лістапада. Адрас: Вялікая (Didžioji), 4. Вільня. Кошт квітка — 5 Lt або 1.45 EUR.

Міхаіл Сяўрук

У мастацкай галерэі твораў Леаніда Шчамялёва (пр. Ракасоўскага, 49) да 10 лістапада працуе выставка жывапісу і графікі Міхаіла Сяўрука. Выставка працягвае адкрытыю на пачатку году сэрыю праектаў, прысьвячаную прыватным зборам жывапісу ў Беларусі. Міхаіл Сяўрук атрымаў мастацкую адукцыю ў Віленскім універсітэце. Першыя ягоныя творы экспанаваліся на выставах 1937—38 у Варшаве. Пасля Другой сусветнай вайны ён жыў у Нясьвіжы і працаў пераважна з жанравай карцінай і пейзажам. Раскіданасць ягоных прац па мастацкіх зборах розных краін (Беларусь, Польшча, Літва) ускладняе вывучэнне спадчыны. Група энтузіястаў, калекцыянараў і мастакоў, знаўчая беларускага жывапісу XX ст., сабрала ў гэтым праекце як жывапісныя, так і графічныя працы Міхаіла Сяўрука.

ТЭАТРЫ

Купалаўскі тэатар

- 12 (пт) — «Маэстра».
- 13 (сб) — «Смак яблыка».
- 14 (ндз) — «Макбэт».
- 15 (пн) — «Каханье ў стылі барока».
- 17 (ср) — «Ромул Вялікі».
- 18 (чц) — «С.В.»
- 19 (пт), 20 (сб) — «Чорная панна Нясьвіжу».
- 21 (ндз) — «КІМ».
- ранішнія спектаклі
- 14 (ндз) — «Сынежная каралева».
- 21 (ндз) — «Афрыка».
- малая сцэна
- 12 (рт) — «Адчыніце Кантралёру!».
- 18 (чц) — «Апэльсынава віно».

21 (ндз) — «Беларусь у фантастычных апавяданнях».

Тэатар беларускай драматургіі

- 12 (пт) — «Ганна ў тропіках».
- 13 (сб) — «Адэль».
- 14 (ндз) — «Дамавічкі».
- 14 (ндз) — «Сестры Псыхеі».
- 16 (аўт) — «Чорны квадрат».
- 17 (ср) — «Іванаў».
- 18 (чц) — «Містэр Розыгрыш».
- 19 (пт) — «П'емонскі звëр».
- 20 (сб) — «Палёты з анёлам».
- 21 (ндз) — «Кабала сяятош (Мальер)».

Падрыхтавала НБ;
www.belmuseum.org

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

Папярэдніца Ўмы Турман і тэатар у акупацыі

З рэтраспэктывы Франсуа Труфо.

Маладая была ў чорным

Францыя — Італія, 1967, каляровы, 107 хв.

Рэжысэр: Франсуа Труфо

Ролі выконваюць: Жанна Маро, Мішэль Буке, Жан-Клёд Брыялі, Шарль Дэнэр, Мішэль Ляндалль, Даніэль Булянжэ

Жанр: Трымчынік

Адзнака: 9,5 (з 10)

Маладая (Жанна Маро) аўдавела адразу пасля вянчання. Невядомыя застрэліле яе мужа на царкоўным ганку. Дэпрэсія магла завершыцца самагубствам, але герайню выратавалі. І цяпер справа яе жыцця — помста. Крок за крокам, разважліва яна забівае кожнага з пяці вінаватых. І нішто ня можа яе спыніць...

Задоўга да Ўмы Турман, якая з асалодаю

адпомсьціла Білу, была Жанна Маро — стрыманая, пачуцьцёвая, французская ікона незалежнага ўсходнепаризскага кіно. Крымінальная карціна Труфо прасякнутая пышчотай, лірыйзам і візуальнай выкшталтонасцю.

Ляціць у паветры фата, месцівіца апранае касцюм паліўнічай — Дыяны, выгінаецца чорны рот... Гісторыя помсты пададзеная Труфо з трактам, болем і адстароненым холадам.

Апошніе мэтро

Францыя, 1980, каляровы, 133 хв.

Рэжысэр: Франсуа Труфо

Ролі выконваюць: Катрын Дэнёў, Жэрар Дэлард'е, Жан Пуарэ, Андрэя Фэрзоль, Полет Дзюбо, Жан-Люї Рышар, Хайнц Бэнэнт, Марыс Рышар

Жанр: Драма

Прызы: Прэмія «Сэзар» за найлепшы фільм, найлепшую рэжысуру, найлепшыя мужчынскую і жаночную ролі, найлепшую

ВЫСТАВЫ

Дарога дадому

У Мастацкім музэі да 10 лістапада працуе выставка твораў Міколы Селешчuka «Дарога дадому», прымеркаваная да 60-годзідзя з дня народзінаў мастака. Выстаўленыя найлепшыя графічныя працы, станкавыя лісты, ілюстрацыі да дэзячых кніг, жывапісныя творы.

Цэсьлер & Войчанка

Да 5 лістапада тамсама працуе выставка «Цэсьлер & Войчанка. Плякать».

Адкрыццё выставы Ўладзімера Новака ў Нью-Ёрку

У Беларускім музэі ў Брукліне працуе выставка мастака Ўладзімера Новака. Уладзімер Но-вак нарадзіўся 20 траўня 1939 г. у Крычаве. Ягонае мастацтва вызначаецца плястычнай выразнасцю, арыгінальнай кампазіцыяй. Гэта мастак манументальна-дэкаратыўнага жывапісу. Меў шэраг персанальных выставаў у Эўропе, у прыватнасці ў Нямеччыне, Байарыі, Аўстрыйскіх іншых краінах. У Амэрыцы экспануецца ўпершыню. У музэі былі прадстаўленыя 27 алейных карцін, якія ахопліваюць больш за сорак год ягонай працы. Невялічкія палотны нясуць у себе набой энэргіі і настрою. Кожны твор мае свой незабыткінікі, унутраны эмцыйны падзект, шырокае, натхненное. Кожнае палотно пабудавана дакладна і разумна. Карціны вельмі жывыя, калярныя і яркія. Жывапісная структура кожнай ягонай карціны запоўненая сымбаліямі колеру, якія падпісаюць агульны задумцы. Палотны Новака нясуць у себе музычны і народны пачатак, вытрымку і стрыманасць. Выставка будзе працягвацца да 19-га лістапада.

ПРЕЗЕНТАЦЫЯ

19 кастрычніка ў кавярні Палацу моладзі (Старавіленскі тракт, 41) пройдзе презентацыя книгі Алея Камоцкага і Вадзіма Грудзька «48». Даведкі праз т.: (029)253-25-04.

музыку, гук, дызайн, найлепшае апэраторскае мастацтва. Намінацыі на прэміі «Залаты глобус» і «Оскар» за найлепшы замежны фільм — усяго 12 узнагародаў і 3 намінацыі.

Адзнака: 10 (з 10)

Акупаваны нацыстамі Парыж. Актарка Марыён Стэйнэр (Катрын Дэнёў) хавае свайго мужа-габрэя ў склепе тэатру. Пад ягоным кірауніцтвам яна ставіць п'есу. Але нечакана герайня закахалася ў актора Бэрнара (Жэрар Дэлард'е).

Ляўкі фільм пра любоў, адказнасць і мастицтва, якое дапамагае засцяцца людзьмі. Сюжэт, немагчымы для сёньняшняй Беларусі.

Натхнёныя «Апошнім мэтро» Аляксандар Качан і Андрэй Кудзіненка складалі сцэнар навэлі, дзеяньне якой адбываецца ў менскім тэатры падчас акупацыі. Але фільм яшчэ ня зняты.

Фільмы дэманструюцца ў Музэі гісторыі кіно (бул. Свярдлова, 4), сэансы а 15.00 і 18.30. Даведкі праз т. (017)227-10-75.

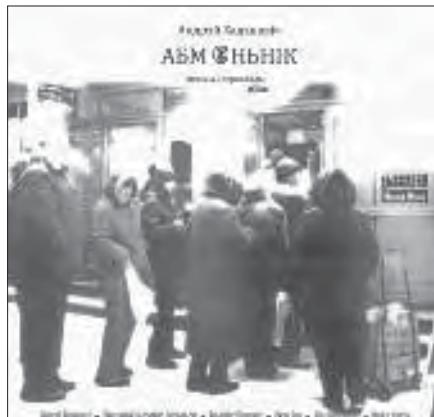
Андрэй Расінскі

Андрэй Хадановіч Абмєньнік

Першая аўдыёкніжка
з сэрыі

«Дыскарня «Наша Ніва»

з музычным суправаджэннем

ШУКАЙЦЕ Ў НЕЗАЛЕЖНЫХ РАСПАЎСЮ ДНІКАЎ

ФОТАПРАКОЛ

Во так
віншаваньне
БРСМ
упісалася ў
адну
менскую
кінаафішу.

СЯНЁН ПЕЧАНЬКО

«Нашу Ніву» пытایцеся
на сядзібе ТБМ у Менску
(Румянцева, 13) кожны
будні дэень ад 17.00 да
19.00.

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ВЫХАВАЦЕЛЬКА

Дзіцячаму садку №187 траба выхавацелька з добрымі ведамі беларускай мовы.
Т.: 288-06-71, 403-15-35

МАБІЛЬNIK

Nabudu mabilnik uzytkavany. T.: 299-
05-81, 955-92-04 Henik

ШЧАНЮКІ

Тэрмінова прадаюцца 2-х месячныя
шчанюкі тыгровага баксёра з радаводам. Т.:
323-53-99, альбо kassia@tut.by

СЯБРОЎСКІЯ ПАДАРОЖКІ

Запрашаем із каstryчніка (субота): Беніца—
Крэва—Баруны—Гальшаны—Вішнева—Дзя-
сятнікі—Валожын. З-4 лістапада: Вільня—Коўна.
T. 292-54-58; GSM 622-57-20; 509-12-16

А ТЫ ПАДПІШЫСЯ!

Каб рэгулярна атрымліваць
«Нашу Ніву», праста падпішыце дамову.
Дэталі — старонка 17.

КАЛІ Б...

...Мікалай Чаргінец, камэнтуючы
законапраект аб барацьбе з анархіяй
ў сециве, свае слова «ў выпадку
неабходнасці сайт будзе зачынены»
разумеў літаральна.

МАЛЮНКІ Г. ТАКІСТ Л. ПІЛКА УШКІНА

— Сёння я, здаецца, аж трошкі ператаміўся,
эмгаючыся з апазыцыйнымі сайтамі. 400
разоў зачыніў сайт «Свабоды», 357 разоў
сайт Мілінкевіча і 467 — сайт «Хартыі».

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Яўгену М. Ідэя інтрыгоўная, але такая распра-
цоўка яе апашліла. Ня съмешна.

Алесю. Верш не для друку. Шукаіце натх-
нення.

Юр'ю Б. з tut.by. Дзякую за добрыя слова. І
мы ў гэта верым.

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМІ

Мінск. З атчота галоўнага турэмнага ўпраўлення
відаць, што ў Менскай турме трываюць цяпер 643 чал.
У тым — палітычных 97 мужчын і 21 кабета. Многа
хворых: у бальніцы турмай аж 666 чал.

«Наша Ніва». №2. 1908

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:

З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),

Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч,

У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі Наста Бакшанская

шэф-рэдактар Андрэй Дынько

галоўныя рэдактары Андрэй Скурко

мастакі рэдактары Сяргей Харэўскі

заснавальнік Місцавы фонд выданья

газеты «Наша Ніва»

выдавец Прыватае прадпрыемства

«Суродзічы»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/c 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фарматам

A2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Менск, пр.

Ф. Скарны, 79. Рэдакцыя не нісе адказнасць за звесткі рагажных абелестак.

Кошт свабодны. Гавярэдчанне абрэфастры прысьвічана выданью №581

ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Юрыйдичны адрас: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Р/р

3012206280014 у МГД ААТ «Белінвестбанку», Менск, код 764.

Наклад 2239. Газета выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны ў друк 23.00 10.10.2007.

Замова № 5562.

Рэдакцыйны адрас: Ракасоўскага, 102-71.